

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De aanwending van een rekeneenheid in internationale leningen

door Prof. Fernand COLLIN en Prof. Georges VAN HECKE

De oplossing van de financiële problemen van onze moderne wereld veronderstelt een bestendige en regelmatige kapitaalstroom vanuit de rijke landen naar deze wier ontwikkeling onvoldoende of achteruit gebleven is.

Kapitaalbewegingen zijn bovendien onontbeerlijk om de onvermijdelijke schommelingen in het normaal handelsverkeer te compenseren.

Zij zijn eveneens nodig voor de financiering van de investeringen, vereist door de economische ontwikkeling daar waar de nationale besparingen ontoereikend zijn.

De jonge staten van Zuid-Amerika, Azië en Afrika hebben zulk een economische achterstand in te halen, dat hun eigen middelen alleen nooit zullen volstaan om hun levensstandaard tot een behoorlijk niveau op te voeren.

Tal van noodzakelijke investeringen zijn van een dergelijke omvang dat het onmogelijk is de nodige kapitalen te vinden in een markt buiten de Verenigde Staten, behalve misschien Londen.

De uitgesproken onstandvastigheid van een aantal nationale munten is ten slotte uiterst nadelig geweest voor de beleggers in het algemeen en voor de buitenlandse investeerders in het bijzonder.

Deze toestand vertoont een zekere gelijkenis met deze waaraan de bankiers vier à vijfhonderd jaar geleden het hoofd moesten bieden.

Eenvormigheid van geld was toen onbekend.

Overeenstemming met het origineel type van de munt was lang niet verzekerd. De stukken werden vaak vervalst of er werd mede geknoeid. Buiten de grenzen van de staat die het had aangemunt, werd het geld slechts aanvaard op basis van het gewicht aan edel metaal van ieder stuk. In de kleine soevereine staten van weleer bracht de ruilhandel allerhande muntstukken uit verschillende landen binnen.

Hoe kon deze chaos van muntstukken ontward worden? Hoe konden zij alle teruggebracht worden tot hun werkelijke waarde? Hier lag de taak van de wisselaar, d.w.z. de bankier van toen (1).

Bij de uitoefening van hun beroep werden de eerste bankiers echter geleid door een stoutmoedig ideaal. Als basis van de handelsverrichtingen en

voor de afwikkeling der rekeningen wilden zij een standaardmunt met een vaste koers tot stand brengen; deze koers zou niet beïnvloed zijn door het verschil in fijnheid en gewicht van de bestaande muntstukken, zelfs deze met een zelfde benaming (2).

De ideale rekeneenheid, steeds eenvormig en identiek in haar verscheiden vormen, in de plaats te stellen van de onderscheiden schommelende geldeenheden die vroeger gebruikt werden, dat was het edel en nuttig streven van de toenmalige banken.

Meer in het bijzonder werd dit ideaal geld in de praktijk verwezenlijkt door de Bank van Hamburg, wier Mark Banco gedurende geruime tijd zeer gewaardeerd was, zelfs buiten Duitsland. De oorlogsschatting in 1871 door Frankrijk aan Duitsland betaald omvatte een som van 265 miljoen goudfrank in de vorm van Hamburgse Marken Banco (3).

De Florijn Banco van de Amsterdamse Wisselbank vervulde lange tijd een gelijkaardige rol. Mede dank zij de bruikbaarheid van deze rekeneenheid, werd Amsterdam in de 17e en 18e eeuw het centrum van de wisselhandel en van de verrichtingen in edele metalen (4).

In monetair opzicht lijkt onze tijd opvallend op de meest onrustige periodes van de Middeleeuwen en van de Renaissance. Net zoals in die dagen, zou thans een stabiele rekeneenheid onbetwistbare diensten kunnen bewijzen.

Zij zou een hoge graad van veiligheid verschaffen bij de afsluiting en uitvoering van contracten (5).

Aldus zou een grote mate van gelijkberechtiging over de jaren heen verzekerd zijn aan schuldenaars en schuldeisers.

Een snelle hervatting van de internationale kapitaalbewegingen is alleen mogelijk mits het gebruik van een stabiele rekenmunt.

Tot in 1939 was het pond sterling een rekeneenheid die traditioneel aangewend werd bij de internationale handel in de voornaamste goederen (6). In beperkte mate heeft de dollar het pond opgevolgd. Geen van deze twee munten is evenwel zelfstandig; de waarde van beide is gewijzigd geworden door een beslissing van de nationale autoriteiten. Bovendien bestaat er voor de dollar een wijdverspreide vrees dat hij een

schaarse munt zou worden (7). Om deze redenen zijn noch dollar noch pond geschikt om een ideale rekeneenheid te worden.

Anderzijds bemerken wij dat een aantal munten die dit ideaal benaderen, aanwending hebben gevonden.

De Bank van Internationale Betalingen in Bazel benuttigt voor haar verrichtingen de Zwitserse goudfrank (8).

Een conventionele dollar (dollar convenio) was gedurende een zekere tijd de rekeneenheid voor de transacties tussen Argentinië en België (9).

In Groot-Brittannië is de gouden sovereign een waardemeter voor sommige zeeverzekeringscontracten (10).

Nochtans, naar mijn mening, verdient de rekeneenheid van de E.B.U., soms genoemd de Epunit, onze bijzondere aandacht.

In artikel 26 van de internationale overeenkomst, waardoor de E.B.U. werd gesticht, werd bepaald wat als volgt:

« Les Comptes de l'Union sont tenus, les calculs » relatifs aux opérations sont effectués et les prêts » consentis en vertu des articles 1 et 13 sont exprimés dans une unité de compte fixée à 0,88867088 » gramme d'or fin » (11).

In feite is dit juist de goudpariteit van de V.S.A. dollar op het huidig ogenblik. De goudwaarde van de rekeneenheid is echter geheel onafhankelijk van deze van de Amerikaanse dollar. Een verandering in de goudwaarde van de dollar zou geen rechtstreekse en automatische invloed hebben op deze van de rekeneenheid. In zekere omstandigheden kan daarenboven de pariteit van de Epunit worden gewijzigd door de E.B.U. zonder rekening te houden met of zonder invloed uit te oefenen op de pariteit van de V.S.A. dollar.

Deze rekeneenheid wordt aangewend voor de afrekeningen tussen 8 Europese centrale banken. Ze is bovendien door de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal aanvaard geworden voor haar boekhouding en voor de meeste van haar verrichtingen (12).

Alleen reeds daardoor heeft de Epunit van haar nuttigheid doen blijken.

Er is trouwens geen enkele reden van economische aard om de aanwending van zulke eenheid in internationale contracten, speciaal leningen, uit te sluiten. Natuurlijk geschiedt de effectieve betaling nooit in rekeneenheden. Betalingen worden gewoonlijk uitgevoerd in de nationale munt van een der partijen tegen de koers van de dag in verhouding tot de rekeneenheid. Dit was trouwens ook de praktijk tijdens de Middeleeuwen.

Deze wijze van afrekening brengt geen technische moeilijkheden mede.

Het probleem dat ik vandaag met U wens te bespreken is een juridisch probleem, dit van de rechtsgeldigheid. Is een overeenkomst geldig wanneer in de voornaamste bedingen een rekeneenheid wordt gebruikt?

Dit probleem is in feite strikt beperkt; het heeft uitsluitend betrekking op de geldigheid van deze bedingen.

Ik zal niet onderzoeken welke wet van toepassing is op de leningovereenkomst, alhoewel dit een beslissende invloed kan uitoefenen op de geldigheid van het gebruik van een rekeneenheid (13). Een internationale lening kan nl., zoals ieder ander contract, beheerst worden door de wet van de plaats waar de overeenkomst is gesloten, door de wet van

de plaats waar zij moet worden uitgevoerd, of door de wet aangewezen door de partijen (14).

Dit alles hangt af van de regelen van internationaal privaatrecht, die op het concrete geval van toepassing zijn.

Wij zullen moeten nagaan of de aanwending van een rekeneenheid in de meeste ontwikkelde landen de proef zou doorstaan van een kritisch juridisch onderzoek door de gerechtelijke instanties.

Dit is niet uitsluitend een probleem van internationaal privaatrecht. Het is ook in zekere mate een probleem van vergelijkend recht (15).

Overeenkomsten en verdragen welke beheerst worden door internationaal publiek recht, zoals akkoorden tussen regeringen betreffende leningen en hun terugbetaling, zijn niet onderworpen aan de regels welke gelden voor de gewone burger (16). De internationale overeenkomst, waardoor de E.B.U. werd geschapen, is van dien aard. Haar geldigheid staat vast, maar om redenen die buiten het kader van deze lezing vallen.

Wat ons aanbelangt is een gans ander geval, waarin een of elk van de contracterende partijen een private burger of een private vereniging is.

Is een leningovereenkomst die de aanwending van een rekeneenheid voorziet en afgesloten wordt tussen private personen of verenigingen van verschillende landen geldig? Kan haar uitvoering wettelijk afgedwongen worden?

In bijna ieder land wordt als regel aanvaard dat partijen volledig vrij zijn hun overeenkomsten af te sluiten zoals het hun past. De Franse rechtsgeleerden spreken van « l'autonomie de la volonté » (17).

Hijn vrijheid wordt evenwel beperkt door de bindende wets- of rechtsbepalingen, de openbare orde of de voorschriften van de goede zeden (18).

Het probleem is derhalve volkomen duidelijk: is het gebruik van een rekeneenheid in een internationale leningovereenkomst al dan niet in strijd met de bindende wetsbepalingen, met de openbare orde in een bepaalde Staat of met de goede zeden?

Eerst en vooral dient opgemerkt dat praktisch in iedere lening, afgesloten tussen partijen die hun verblijf of woonplaats in verschillende landen hebben, de munt in dewelke de verbintenissen werden aangegaan, vreemd is aan minstens één van de partijen. Men kan de munt van de uitlener (quod plerumque fit) gebruiken, de munt van de ontlener of de munt van een derde land.

Over het algemeen is het gebruik van een vreemde munt niet verboden, om de eenvoudige reden dat anders een buitenlandse lening praktisch onmogelijk zou zijn. Het verbod een vreemde munt te gebruiken in private overeenkomsten bestond vele jaren geleden, bijv. in Rusland in de tijd der tsaren (19). Nu is dit verbod zo goed als verdwenen.

In bijna ieder land hebben de rechtbanken bedingen in vreemde munten geldig verklaard. In Frankrijk werden dergelijke bedingen een tijdlang vernietigd, nl. zolang goudclausules ongeldig werden verklaard door de rechtbanken (20). Deze rechtspraak berokkende evenwel zeer veel schade aan de buitenlandse handel. Zo duurde het niet lang of een onderscheid werd gemaakt tussen binnenlandse en internationale contracten. Voor de laatste werden vreemde muntclausules door de rechtbanken aanvaard (21).

De verwijzing naar een vreemde munt werd aangevochten en dikwijls verworpen, als zulks bedoeld werd als een waarborg tegen de waardevermindering

ring van de nationale munt in dewelke de contractuele verplichtingen werden uitgedrukt (22). Het ging alsdan hoofdzakelijk om de verdediging van het prestige en van de kredietwaardigheid van de nationale munt.

In het algemeen evenwel zijn internationale overeenkomsten, waarin bedingen in een vreemde munt voorkwamen, bekrachtigd door de rechtbanken. Betalingen in een dergelijke munt waren toegelaten (23). Dikwijls nochtans wordt de omrekening gedaan in de plaatselijke munt (24), hetzij in het vonnis zelf, hetzij bij de effectieve betaling (25).

In Engeland en in de Verenigde Staten kunnen de rechtbanken slechts betaling opleggen in de nationale munt, de moneta fori. Dit is een regel van procedure die zeer schadelijk zou kunnen zijn in tijden van monetaire onrust (26).

Het is ook meermaals voorgekomen dat de partijen, in een internationale overeenkomst, een bestaande vreemde munt hebben gebruikt als rekeneenheid; zij wilden daardoor een vaste grondslag geven aan hun contractuele verplichtingen. Alhoewel de verbintenissen zijn uitgedrukt in een munt die vreemd is voor beide partijen, wordt in dit geval ab initio overeengekomen dat de betaling zal geschieden in de munt van een van de partijen tegen de wisselkoers, geldend op dat ogenblik. Dergelijke contracten zijn meestal geldig verklaard geworden (27), tenzij klaarblijkelijk naar de vreemde munt werd verwezen als een waarborg tegen de waardevermindering van de nationale munt.

Zo het gebruik in overeenkomsten van een vreemde munt in de regel toelaatbaar wordt geacht, zie ik niet in waarom de aanwending van een rekeneenheid, zoals bijv. de Epunit, zou zijn uitgesloten. Voorschriften of beslissingen die zulks zouden verbieden, zijn mij onbekend.

Deze rekeneenheid is slechts gebruikt geweest tijdens de laatste jaren en uitsluitend door regeringen en officiële instellingen. De hiermede verband houdende verrichtingen hebben, voor zover ik weet, tot geen gerechtelijke betwistingen aanleiding gegeven.

De geldigheid van het gebruik van een rekeneenheid in private overeenkomsten veronderstelt dat deze praktijk niet in strijd is met bindende wetsbepalingen, de openbare orde, of de goede zeden.

Inzake monetaire aangelegenheden heeft de grote meerderheid der soevereine staten een aantal gebiedende voorschriften uitgevaardigd. Deze regelen zijn ongetwijfeld van openbare orde. Een eerste stel dezer bepalingen betreft de goudclausules, een tweede is bekend onder de naam van wisselcontrole.

Na de eerste wereldoorlog heeft de wetgevende macht van meest alle staten bepaald dat goud- en waarborgclausules van nul en gener waarde waren (28). Sommige verbodsbepalingen hebben slechts betrekking op bestaande contracten; dit is het geval in Nederland en in België (29). In meest alle staten, evenwel, zijn goudclausules ook voor de toekomst verboden.

Slechts twee landen hebben er zich van onthouden deze clausules ongeldig te verklaren, nl. Groot-Brittannië en Zwitserland.

De V.S.A. daarentegen hebben een leidende rol gespeeld bij de invoering van deze wetgeving (30). Zelfs nu nog is het aan Amerikaanse burgers niet toegelaten goud te kopen noch te bezitten.

Vóór de grote crisis verklaarden sommige rechtbanken deze clausules als zijnde op zijn minst goud-

waardeclausules. Daar de betaling in goudstukken onmogelijk was, besloten ze dat de schuld mocht vereffend worden in biljetten, maar dat het bedrag gelijkwaardig zou moeten zijn aan de som vereist om op de vrije markt de hoeveelheid goud aan te kopen die had moeten geleverd worden (31).

Tegenwoordig wordt zelfs deze interpretatie in een groot aantal landen niet meer aanvaard.

Soms wordt een ruimere houding aangenomen wanneer de schuldenaar een vreemde regering is; doch in de regel hebben goudclausules geen grote waarde.

Het is daarom niet onverschillig welke rekeneenheid door de verdragsluitende partijen wordt aanvaard (32). Een rekeneenheid die in feite een goudclausule is, kan niet als veilig worden beschouwd.

Laten wij veronderstellen, om een extreem geval te nemen, dat een speciale rekeneenheid werd geschapen met het oog op een bepaalde leningovereenkomst. Er wordt bijv. bedongen dat de ontlenaar, die de waarde van zoveel grammen goud heeft ontvangen, zich verbindt de waarde van eenzelfde aantal grammen goud bij het einde der lening terug te betalen, alsmede een zeker percentage aan interest, eveneens in grammen goud.

In dit geval zou de rekeneenheid één gram goud zijn.

Volgens mijn mening is een dergelijke clausule in strijd met de bindende voorschriften van een aanzienlijk aantal nationale wetgevingen.

Hetzelfde geldt, naar mijn mening, voor de rekeneenheid gebruikt door de Bank voor Internationale Betalingen, nl. de Zwitserse goudfrank, en voor de gouden sovereign die soms wordt aangewend in bepaalde Britse overeenkomsten. Beide zouden gemakkelijk kunnen beschouwd worden als verkapte goud- of waarborgclausules.

Indien nochtans een dergelijke leningovereenkomst alleen uitvoerbaar was in Groot-Brittannië of Zwitserland en zelfs in Nederland en België, zouden de rechtbanken van ieder dezer vier landen zich bijna zeker uitspreken voor de geldigheid van deze rekeneenheid.

De contracterende partijen zouden dan ook kunnen verwijzen naar de wet van een der voornoemde staten. Overeenkomstig de regelen van internationaal privaatrecht, zou dergelijk akkoord in het algemeen als geldig beschouwd worden (33).

Meermaals nochtans hebben de rechtbanken in Europa geweigerd rechtsgevolg te verlenen aan dergelijke keuze, indien deze werd verricht met de bedoeling te ontsnappen aan de gebiedende voorschriften van de nationale wet of indien zulks daarvan het gevolg zou zijn.

Om al deze redenen lijkt mij de keuze van een rekeneenheid die zou kunnen voorkomen als een verkapte goudclausule gevaarlijk; zulks ware zeker het geval indien de wetgever van het land waar de ontlenaar zijn woonplaats heeft, dergelijke clausules heeft verboden.

In dergelijk geval zal de uitvoering van zulke overeenkomst nooit door de rechtbank worden bevolen als de schuldenaar in gebreke blijft deze vrijwillig uit te voeren (34). Alleen in het buitenland zou een dwanguitvoering mogelijk zijn, indien aldaar beslag kan worden gelegd op enige eigendom van de schuldenaar en indien de lex contractus zulks niet verbiedt.

De aanwending van de Epunit als een rekeneenheid zal ongetwijfeld niet op dezelfde moeilijkheden

stuiten; zij zal nochtans een zeer grote stabiliteit verlenen aan de internationale financiële betrekkingen.

Een internationale lening aangegaan in de rekeenheid van de E.B.U., zelfs indien zij uitgegeven is op lange termijn, zou de uitlener zeker beschermen tegen de wisselvalligheden waaraan de nationale munten zo dikwijls blootgesteld zijn geweest. De devaluatie van een van de nationale munten zou zonder invloed blijven op de hoofdbetalingen van het contract.

Om volledig onaantastbaar te zijn, zou de verplichting zelf moeten uitgedrukt worden in Epunit.

Indien slechts naar deze rekeenheid wordt verwezen en de verbintenis zelf is uitgedrukt in een andere monetaire eenheid, zou dit kunnen beschouwd worden als een waarborgclausule die in vele landen verboden is (35).

Met andere woorden, een internationale lening, bepaald in Epunit, lijkt mij niet in strijd met de gebiedende voorschriften van de wet, noch met de openbare orde in de grote meerderheid van staten van Europa en Noord-Amerika.

Vooreerst, dergelijk beding kan niet aangezien worden als een verkapte goudclausule. Voorzeker, in de omschrijving van de Epunit wordt verwezen naar een zekere hoeveelheid goud (36). Artikel 26 van de overeenkomst zegt nl.: « les comptes sont tenus... » dans une unité de compte fixée à 0,88867088 gramme d'or fin ». Maar de waarde van de rekeenheid kan gewijzigd worden door een eenparige beslissing van al de verdragsluitende partijen en « aucune partie contractante ne peut s'opposer à une décision de l'Organisation tendant à modifier la valeur de l'unité de compte... », si la parité entre sa monnaie et l'unité de compte, telle que celle-ci est définie au 1er juillet 1950, a été modifiée dans le même sens et dans la même mesure ou dans une mesure supérieure, depuis cette date. » (art. 26c)

Het is derhalve klaar dat het gebruik van de Epunit in een internationale lening geen absolute waarborg biedt tegen iedere mogelijke devaluatie. Een verandering in de waarde van de rekeenheid van de E.B.U. veronderstelt evenwel dat de 18 deelnemende landen, met inbegrip van Zwitserland, het alle nodig geacht hebben de waarde van hun eigen munt te verminderen. Dit kan slechts gebeuren na een zeer zware depressie of na een belangrijke politieke crisis die in ieder geval de schuldeisers zou verplichten tot bepaalde toegevingen aan hun schuldenaar.

Het gebruik van de Epunit als een rekeenheid kan in West-Europa ook niet beschouwd worden als strijdig met de openbare orde of met de goede zeden. Inderdaad, alle Centrale Banken van de ledenlanden der E.B.U. maken er regelmatig gebruik van bij de maandelijke afwikkeling van hun rekeningen en in de kredietoperaties die vereist zijn om de saldo's van de betalingsbalans van de verdragsluitende partijen te vereffenen.

Onder deze contracterende partijen nemen de V.S.A. een bijzondere plaats in; de Federal Reserve Bank neemt geen deel aan de multilaterale clearing in het kader van de E.B.U., daar de dollar volledig vrij converteerbaar is; doch de V.S.A. hebben het aanvangskapitaal van de E.B.U. gevormd en hun akkoord is vereist voor alle belangrijke beslissingen van de unie.

Ik ken derhalve geen enkele reden waarom de rekeenheid van de E.B.U. strijdig zou zijn met de Amerikaanse wet of met de openbare orde. Zelfs een burger

van een land dat geen lid is van de E.B.U. zou ertoe kunnen gebracht worden deel te nemen aan een contract waarin de Epunit wordt gebruikt en dit zou, naar mijn mening, volkomen geldig zijn, even geldig als een overeenkomst in een bestaande vreemde munt.

Er is nochtans een nadeel verbonden aan het gebruik van de Epunit als rekeenheid in internationale leningovereenkomsten op lange termijn.

Volgens het inzicht van de ledenlanden is de E.B.U. bestemd om slechts gedurende een beperkte tijdsperiode te functioneren, ten einde de weg te vereffenen naar een volledige convertibiliteit van de Europese munten. Het is waarschijnlijk, of ten minste mogelijk, dat bij het einde van een lening op lange termijn de unie zou opgehouden hebben te bestaan. Alhoewel niet absoluut noodzakelijk, zou het toch hoogst wenselijk zijn in het contract deze mogelijkheid te voorzien.

Is dit niet geschied, dat zou het, naar mijn mening, redelijk zijn de goudwaarde van de rekeenheid te handhaven op het niveau dat gold bij het einde der E.B.U. Deze oplossing zou evenwel kunnen betwist worden door een van de partijen bij de leningovereenkomst en het zou dienvolgens raadzaam zijn daaromtrent een beding in te lassen in het contract. Doch, indien de goudwaarde van de Epunit derwijze definitief werd vastgelegd, zou de aanwending van de rekeenheid kunnen verklaard worden als een goudclausule en bijgevolg op weerstand stuiten in zekere landen.

Ten einde deze moeilijkheid te omzeilen, zou het eventueel wenselijk zijn een andere, minder strakke bepaling van de rekeenheid te vinden, die van toepassing zou worden na de opheffing van de E.B.U.

Deze zou als volgt kunnen geformuleerd worden: « Ingeval de E.B.U. heeft opgehouden te bestaan, zal de goudwaarde van de rekeenheid gebruikt in dit contract onveranderd blijven tegenover deze in zwang bij het einde van de E.B.U., tenzij de goudwaarde van de nationale munt van ieder der oorspronkelijke verdragsluitende partijen en van de E.B.U. is gewijzigd geworden in dezelfde richting. In dat geval zal de goudwaarde van de rekeenheid worden aangepast in dezelfde richting, in een verhouding die niet groter zal zijn dan die waarin de pariteit van de nationale munt van iedere verdragsluitende partij gewijzigd werd sinds de opheffing van de E.B.U. »

Door een dergelijk beding zou aan de rekeenheid een minimum aan onbestendigheid en een maximum aan stabiliteit zijn verzekerd en de betreffende bepaling zou niet het risico lopen als een goudwaardeclausule te worden geïnterpreteerd.

Terzelfdertijd zou hierdoor de uitlener niet onrechtmatig bevoordeeld worden ingeval alle regeringen, op een bepaald ogenblik gedurende de looptijd van het contract, zouden besluiten tot een verhoging van de goudprijs.

De voordelen verbonden aan het gebruik van de Epunit als een rekeenheid zijn evident. Hierdoor wordt evenwel geen absolute bescherming verleend tegen alle risico's verbonden aan een internationale lening.

Een groot aantal dezer gevaren zijn niet uitsluitend van wettelijke aard. Zij houden verband met de solvabiliteit en de eerlijkheid van de lener.

Vooraleer de lening toe te staan, moet de uitlener daarom zorgvuldig onderzoeken welke de toestand is van de ontleners, welke bestemming hij zal geven aan de opgenomen gelden en of hij bekwaam zal zijn de verplichtingen in verband met de betaling van de intrest en de terugbetaling van de hoofdsom na te

komen (37). Deze problemen hebben geen wettelijk karakter en vallen buiten het kader van deze lezing.

Maar in periodes van politieke onrust of algemene economische crisis hebben de wetgevende machten of regeringen maatregelen uitgevaardigd die de schuldeisers hebben belet hun rechten uit te oefenen of de betalingen te bekomen waarop zij wettelijk recht hadden.

Zolang de soevereiniteit van onafhankelijke staten blijft zoals ze nu is, bestaat er geen wettelijke bescherming tegen dergelijke inbreuk op de onbetwistbare rechten van de schuldeisers (38).

De machten van de wetgever zijn, zoniet absoluut, dan toch op zijn minst zeer groot. Zij zouden bijv. de aanwending van de rekeneenheid onwettelijk kunnen verklaren voor de toekomst en met betrekking tot het verleden kunnen bepalen welke haar pariteit ten opzichte van de nationale munt zou zijn.

Deze beslissingen zullen in vele landen bindend zijn voor de rechtbanken, die over het algemeen niet gerechtigd zijn hun grondwettelijkheid te onderzoeken. Dergelijke bepaling is trouwens in de V.S.A. reeds grondwettelijk verklaard.

Zelfs dan wanneer een regering partij is bij de internationale leningsovereenkomst, kan door de wetgevende macht een wet uitgevaardigd worden die de draagwijdte van bepaalde contracten of bedingen beperkt. Door de uitvaardiging van deze beschikking zou de regering op het internationale vlak aansprakelijkheid oplopen tegenover het land van de obligatiehouder. Voor de obligatiehouders zou dit evenwel praktisch weinig nut opleveren, daar de aansprakelijkheidsregels volgens het volkenrecht dikwijls maar «leges imperfectae» zijn.

Natuurlijk zou zulke handelwijze zeer veel schade berokkenen aan de morele standing van de betrokken regering.

Dergelijke dingen zijn nochtans gebeurd en kunnen opnieuw plaatsvinden.

Wordt de overeenkomst beheerst door de wet van een ander land, dan zullen de rechtbanken waarschijnlijk in hun beslissing geen uitwerking verlenen aan zulke lokale wetten. Zulke uitspraak zou evenwel geen praktische gevolgen hebben in het land van de debiteur, daar geen executuur zou kunnen worden bekomen van de plaatselijke rechtbank.

Een vonnis van een buitenlandse rechtbank zou enkel dan doelmatig zijn, indien beslag kon worden gelegd op bepaalde goederen van de debiteur buiten de grenzen van zijn eigen land.

De regeringen kunnen nog op andere manieren aan hun verplichtingen tekort komen.

Soms hebben ze de rentevoet die was vastgesteld in het contract verminderd. Dergelijke conversie van de schuld zal niet worden erkend buiten de grenzen van het land dat zulke wetten uitvaardigt, tenzij dit vrijelijk wordt aanvaard door de crediteur. De lokale rechtbanken zullen niettemin gebonden zijn door deze wetten (39).

Belasting van intrest is een indirecte manier om dezelfde vermindering op te dringen. Het is derhalve raadzaam een clause in het contract in te lassen die zal bedingen dat hoofdsom en rente zullen vrijgesteld zijn van iedere belasting van de regering of van enige belastingautoriteit van het betreffende land (40).

* * *

Tijdens de laatste 25 jaar heeft de regering van een land dat zich in een slechte financiële toestand bevond of waarvan het monetair systeem ernstig ont-

wricht was, meermaals naar een ander wapen gegrepen om haar monetaire reserves te beschermen en een zeker uitstel te bekomen voor de uitvoering van haar contracten, nl. de wissecontrole (41).

Onder het hoofd wisselcontrole kunnen een aanzienlijk aantal maatregelen worden gegroepeerd die invloed kunnen uitoefenen op internationale overeenkomsten in het algemeen en op internationale leningsovereenkomsten in het bijzonder.

In de regel tasten de voorschriften van de wisselreglementering de geldigheid van de internationale contracten niet aan (42). Hun hoofdgevolg is de blokkering van de internationale betalingen.

Maken zij de uitvoering van de internationale overeenkomsten niet onmogelijk, dan maken ze die op zijn minst toch veel moeilijker.

De eerste bepalingen van de wisselcontrole verbieden in de regel de overdracht van gelden zonder een bijzondere of algemene toelating van de autoriteiten.

Door de debiteur in nationale munt verrichte betalingen, op de rekening van de buitenlandse crediteur in een bank, worden geblokkeerd. Hun overdracht of hun conversie in de munt van de schuldeiser is slechts toegelaten op zekere voorwaarden.

In feite beïnvloeden deze maatregelen slechts de uitvoering van het contract. Indien het land van de schuldenaar wisselcontrole invoert, hebben deze bepalingen derhalve geen invloed op de geldigheid van het bestaande contract. Dit laatste blijft behouden, maar de uitvoering ervan kan ernstig worden gehinderd.

Eenmaal dat de wisselreglementering bestaat, kan het sluiten van bepaalde contracten, speciaal internationale leningsovereenkomsten, verboden zijn of onderworpen aan een vergunning (43).

Daar de aanwending van een rekeneenheid nog een uitzondering is, bestaan er dienaangaande geen voorschriften. Niettemin is het duidelijk dat de aanwending van een rekeneenheid in een internationale leningsovereenkomst generlei bescherming biedt tegen wisselvoorschriften.

In het land waar wisselvoorschriften zijn uitgevaardigd, hebben de rechtbanken de plicht de *lex loci solutionis* en haar verbodsbepalingen toe te passen.

In het land van de schuldeiser gelden deze maatregelen in principe niet. In een aantal gevallen hebben de rechtbanken beslist dat dergelijke wisselbeperkingen, opgelegd door de vreemde Overheid, in hun uitwerking beperkt zijn tot de grenzen van het nationaal grondgebied (44). Soms werd beslist dat ze in strijd zijn met de goede zeden (45). Maar indien de overeenkomst wordt beheerst door de wet van het land dat de wisselreglementering heeft uitgevaardigd (*lex contractus* of *lex loci solutionis*), hebben vele rechtbanken beslist dat deze regelingen de uitvoering van het contract materieel of wettelijk onmogelijk maken (46).

De toestand is verschillend wanneer de overeenkomst wordt beheerst door de wet van een land zonder wisselreglementering (47). Speciaal wanneer de debiteur buiten zijn land goederen bezit, waarop beslag kan worden gelegd, zal de betaling kunnen verricht worden en is door een aantal rechtbanken bevel gegeven geworden tot tenuitvoerlegging (48).

Er is inderdaad een neiging om in dezen het principe «*genera non pereunt*» toe te passen (49).

Nochtans wanneer geen goederen in beslag kunnen genomen worden, is een dwanguitvoering uitgesloten.

Uitwinning is dan wettelijk onmogelijk in het land van de schuldenaar en materieel onmogelijk daarbuiten.

Bovendien zijn een aantal geleerde auteurs geneigd de stelling te aanvaarden dat de tenuitvoerlegging niet mogelijk is wanneer die verboden is door voorschriften van de wisselreglementering krachtens de *lex loci solutionis* ⁽⁵⁰⁾.

Deze tendens heeft aan kracht gewonnen onder de invloed van zekere zienswijzen die veel ingang gevonden hebben tijdens de laatste jaren.

Vele monetaire deskundigen hebben de kapitaalbewegingen ervan beschuldigd de voornaamste oorzaak te zijn van de monetaire verwickelingen. Het «hot money» of vluchtkapitaal, dat zich snel verplaatste van de ene markt naar de andere en dat wegvloede gedurende de perioden van internationale spanning die de tweede wereldoorlog voorafgingen, was inderdaad zeer hinderlijk voor alle partijen, zowel voor de landen wier monetaire reserves werden uitgeput, als voor de landen waar het vluchtkapitaal een schuilplaats zocht.

Ik ben de mening toegedaan dat normale kapitaalbewegingen niet alleen een zegen, doch zelfs een noodzakelijkheid zijn in een vrije economie.

De tegengestelde mening had nochtans de bovenhand ten tijde van de Bretton Woods conferentie en oefende een sterke invloed uit bij het opstellen van de bedingen van de overeenkomst van het Internationaal Monetair Fonds ⁽⁵¹⁾.

Artikel 6 sectie 3 laat aldus de verdragsluitende partijen toe de kapitaalbewegingen te reglementeren.

Als gevolg hiervan voelen vele landen zich gerechtigd tot het uitvaardigen van gebiedende voorschriften, die zulke operaties beperken. De plaatselijke rechtbanken zijn verplicht deze regels in acht te nemen, zelfs indien ze een partij verhinderen verplichtingen te vervullen die wettelijk en regelmatig werden aangegaan.

Zelfs wanneer het probleem wordt voorgelegd aan de rechtbanken in een vreemd land, waar de wisselvoorschriften geen uitwerking hebben, zullen ze desondanks de uitspraak beïnvloeden.

Sinds de ondertekening van de overeenkomst van Bretton Woods, zijn de leden van het Monetair Fonds gedwongen geworden wisselcontrolevoorschriften te erkennen.

Wij lezen inderdaad in artikel 8 van de bedingen van de overeenkomst:

«Les contrats relatifs aux devises qui portent sur la monnaie d'un membre et qui sont en opposition avec la réglementation du contrôle des changes de ce membre maintenue ou imposée conformément au présent accord, n'auront pas force obligatoire dans les territoires de tout membre. De plus, les membres peuvent, par accord mutuel, coopérer à des mesures prises en vue de rendre plus efficace la réglementation du contrôle des changes d'un membre, sous réserve que de telles mesures et règlements soient compatibles avec le présent accord» (art. 8 sectie 2b).

De raad van de gouverneurs van het Fonds heeft, in uitvoering van artikel 18 van de overeenkomst, de volgende interpretatie gegeven aan de woorden «geen bindende kracht»:

«1. Partijen die contracten sluiten, waarin wisselbepalingen voorkomen die in strijd zijn met de wisselreglementering van een land-lid van het fonds, zullen voor de tenuitvoerlegging van dergelijke contracten geen steun ontvangen vanwege de gerechtelijke of administratieve overheden der andere leden. Zulks betekent dat deze overheden van leden-landen de verplichtingen voortspruitend uit dergelijke contracten niet zullen bekrachtigen, bijv. door bevel te geven tot

uitvoering van het contract of schadeloosstelling toe te kennen voor de niet-uitvoering ervan.

2. Door het akkoord inzake het fonds te aanvaarden, hebben de leden op zich genomen bovengenoemd principe als een deel van hun nationale wetgeving te beschouwen. Dit principe is van toepassing op alle leden ongeacht of zij een beroep gedaan hebben of niet op de overgangsbepalingen van artikel 14 sectie 2. Deze houden in dat de leden, gedurende de naoorlogse overgangsperiode, beperkingen inzake betalingen en transfers, voortvloeiend uit gewone transacties, mogen handhaven en aan de wisselende omstandigheden aanpassen.

Een klaarblijkelijk gevolg van bovengenoemde verbintenis is dat, zo een partij de uitvoering van een wisselcontract (waarvan sprake in artikel VIII, sectie 2b) tracht af te dwingen, de bevoegde rechtbank van een land — lid van het Fonds — niet zal weigeren de wisselvoorschriften van een ander lid-land te erkennen, wanneer deze zijn opgelegd of gehandhaafd ingevolge de akkoorden van het Fonds.

Hieruit volgt eveneens dat contracten die de wisselreglementering overtreden niet vatbaar zijn voor gedwongen uitvoering, niettegenstaande de wet, krachtens dewelke de wisselcontrolevoorschriften worden gehandhaafd of opgelegd, niet de wet is welke de overeenkomst betreffende de deviezen of haar uitvoering beheerst.»

Alhoewel ik mij niet bewust ben van enige recente gerechtelijke beslissing ter zake, lijkt het toch alsof wisselcontrolemaatregelen met betrekking tot kapitaalbewegingen uitwerking kunnen hebben tot over de grenzen van het land dat ze heeft uitgevaardigd ⁽⁵²⁾.

Bovendien zal een debiteur die opwerpt dat wisselvoorschriften hem beletten zijn contractuele verplichtingen na te leven, ondervinden dat de rechtbanken over het algemeen geneigd zullen zijn te zijnen gunste te beslissen.

Wij mogen derhalve besluiten dat het gebruik van een rekeneenheid zoals de Epunit de uitlener geen bescherming biedt tegen wisselreglementering.

Een van de nadeligste gevolgen van de wisselcontrole is, naar mijn mening, geweest de uitdroging van de buitenlandse kapitaalbronnen van die landen die ze in feite het meest nodig hebben.

Het zou mij niet verwonderen indien het vooroordeel tegen kapitaalbewegingen geleidelijk zou verminderen en zelfs verdwijnen.

Ten einde kapitaal aan te trekken uit het buitenland, meer speciaal uit de dollarzone, hebben een aantal regeringen de overdracht op zekere voorwaarden van de renten, dividenden en afbetalingen van de hoofdsom reeds gewaarborgd ⁽⁵³⁾.

De beste manier om buitenlands kapitaal aan te trekken is nochtans de controle op kapitaalbewegingen geheel af te schaffen en er zorg voor te dragen dat crediteuren correct worden behandeld. Het zou enige tijd kunnen duren eer men de les begrepen zal hebben en de wisselcontrole wordt afgeschaft.

Ondertussen zouden mogelijke geldschietters er goed aan doen, vooraleer een overeenkomst aan te gaan, zorgvuldig de kredietwaardigheid van de schuldenaar te onderzoeken, evenals de financiële positie en stabiliteit van de staat waarin hij gevestigd is. Zij zouden niet moeten vergeten dat wisselcontrole een vorm van bankbreuk van de regering is; het is een bekend feit dat de Staat aan zijn verplichtingen niet kan voldoen.

Geen enkel contract kan een crediteur beschermen tegen de bankbreuk van zijn debiteur.

Dit is eveneens van toepassing op internationale leningen. Mogelijke uitleners zouden er voordeel bij hebben die les van de vroegere ervaring nooit te vergeten.

Uit alles wat ik tot nu toe heb uitgelegd kunt U zelf besluiten dat de aanwending van een rekeneenheid grotelijks zou bijdragen tot de oplossing van de problemen die worden gesteld bij het sluiten van internationale leningen.

De loutere mogelijkheid van wisselcontrole zal echter de internationale kapitaalstroom blijven afschrikken.

Het zou ten zeerste nuttig zijn moest het Internationaal Monetair Fonds zijn houding in dit opzicht herzien en een formele verklaring afleggen aangaande de noodzakelijkheid van regelmatige kapitaaluitwisseling over de nationale grenzen heen, ten einde een groter evenwicht in de wereldeconomie te bekomen.

Zulke principiële verklaring zou eventueel een aantal regeringen ertoe kunnen brengen eveneens hun houding te herzien en een politiek te voeren die aantrekkelijker zou lijken aan de buitenlandse investeerders. Alleen dan zou een toestand worden geschapen waarin het gebruik van een rekeneenheid volledig van zijn nuttigheid zou kunnen doen blijken.

(*) Voor een ruimere bespreking van de hierbij betrokken juridische problemen wordt in het algemeen verwezen naar G. van Hecke. *Problèmes Juridiques des Emprunts Internationaux*, Leiden 1955.

(1) Leroy-Beaulieu P., *Traité théorique et pratique d'Economie politique*. Vol. III, 437.

(2) Leroy-Beaulieu. op. cit., vol. III 438.

(3) Leroy-Beaulieu. op. cit., vol. III, 443.

Leroy-Beaulieu. *Traité de la Science des Finances*, 7e édition II, 253.

(4) E. Baasch, *Hollandische Wirtschaftsgeschichte* Jena 1927 pp. 216, 218.

(5) G.M. Verrijn Stuart. *Geld, Crediet en Bankwezen*, Den Haag, 1946, I, 135.

(6) J.W.S. Offergeld. *De ontwikkeling van het Pond Sterling als Internationale Valuta*, Tilburg, 1953.

(7) K.K. Kurihara. *Monetary Theory and Public Policy*, London, 1951, 368-373.

(8) Verrijn Stuart. *Bankpolitiek*, The Hague, 1949, p. 317. cfr. P. Einzig. *The Bank for International Settlements*, London, 1930.

(9) Financieel en handelsakkoord tussen de B.L.E.U. en de Republiek Argentinië van 1 februari 1955, artt. 13 en 14.

(10) G. Marais. *Un «Gentlemen's Agreement» entre certains armateurs, chargeurs et assureurs anglais*. Le Droit Maritime Français, 1951, 107 & 159.

(11) Belgisch Staatsblad van 11 september 1953, p. 5568.

(12) Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal - Financieel verslag van de jaren 1953-54-55. Luxemburg, 1956, p. 4.

(13) Het conflictprobleem gesteld door de bepaling van een rekeneenheid is in wezen gelijk aan dat gesteld door de bepaling van een goudclausule. Derhalve dienen de rechterlijke uitspraken nagegaan die in beide conflictsituaties werden gedaan.

De rechtspraak steunt overwegend op het eigen recht van het contract: *Rex v. International Trustee for the Protection of Bondholders* (1937) A.C. 500; Hof van Beroep te Brussel, 4 feb. 1936, *Pasicrisie* 1936, II, 52; Hoge Raad (Opperste Gerechtshof in Nederland) 13 maart 1936, *Nederlandse Jurisprudentie* 1936, 497; Hof van Beroep Amsterdam, 30 juni 1938, *Nederlandse Jurisprudentie* 1939, 1225; Zweeds Opperste Gerechtshof 30 jan. 1937, 36 *Bulletin de l'Institut Juridique International* 327; Oberster Gerichtshof Oostenrijk 26 nov. 1935, *Clunet* 1936, 442; Oberster Gerichtshof 20 mei 1936, *Rabels Z.* 1936, 680.

De doctrine is eveneens voorstander van de toepassing van het eigen recht van het contract: Wolff, *Private International Law* (2d.ed) p. 470; Nussbaum, *Money in the Law national and international*, p. 423; Mann, *The legal aspect of Money* (2d.ed.), p. 259; Schnitzer, *Handbuch des Internationalen Privatrechts*, (3d. ed.) II, p. 674; Dicey-Morris, *Conflict of Laws* (6th ed.), p. 727-728; Hamel in *Nouvelle Revue de droit international privé* 1937, p. 504.

Aan de andere kant steunen verscheidene uitspraken op het recht van de plaats van betaling: Permanent Court of International Justice, *Serbian and Brazilian loans case*, Series A n° 20/21; Rechtsgericht 14 nov. 1929, *Entscheidungen des Reichsgerichts in Zivilsachen* 126, 196; *British & French Trust Corporation v. New Brunswick Railway* (1937) 4 All. E.R. 516 - See also *Restatement of the Law of Conflict of Laws*, par. 358 and par. 360.

Aangenomen wordt dat het recht van de plaats van

betaling een goud- of vreemde muntclausule kan valideren in weerwil van het eigen recht van het contract indien de partijen voor dat deel van hun contract refereren aan het recht van de plaats van betaling.

Aan de andere kant zou het recht van de plaats van betaling niet vermogen een clausule te invalideren die steunt op het recht van het contract. Dit is echter niet zeker.

(14) De overvloed van Amerikaanse gevallen samenvattend, schreef Rabel: «No single rule can be rested on the wealth of cases, but none is alien to all of them» (*Conflict of Laws* II, p. 358-359). Het recht van de plaats van contract speelt een belangrijke rol in de Amerikaanse (Cfr. Batiffol, *Les conflits de lois en matière de contrats*, p. 203) en de Franse rechtspraak (Cour de Cassation 10 juin 1857, *Dalloz Périodique* 1859, I, 194).

Het recht van de plaats van terugbetaling is overwegend in de Duitse wetgeving (Batiffol p. 207) en speelt een belangrijke rol in de Amerikaanse wetgeving (Batiffol p. 199).

In de lijn van Rabel's gedachtegang heeft een van de hedendaagse auteurs voorgesteld een onderscheid te maken tussen verschillende types van leningen: 1° bankiersleningen: recht van het domicilie der bank; 2° leningen tussen banken of tussen privé-personen: recht van de plaats van terugbetaling of, indien deze plaats niet uitdrukkelijk is bepaald, recht van de plaats van de overmaking der lening; 3° leningen uitgegeven op de kapitaalmarkt: recht van de plaats van uitgifte. — Zie ook: Sommers, *Broches & Delaume, Law and Contemporary Problems* 1956, p. 465.

(15) Hiertoe dient de vergelijkende methode toegepast in twee stadia en met het oog op een praktisch resultaat. Vooreerst zal een vergelijking van stellig recht aantonen welke positieve nationale wetten gunstig zijn voor de gewenste geldigheid van de bepaling.

Daarna zal een vergelijking van de conflictregels aantonen of, in een zekere situatie, het leencontract kan gelokaliseerd worden in een bepaald land met een gunstig stellig recht.

(16) Algemeen wordt aangenomen dat alle verdragen tussen regeringen worden beheerst door het volkenrecht. Mann is evenwel van mening (*British Year Book of International Law* 1944 p. 19-21) dat verdragen tussen regeringen, op grond van de intentie der partijen, kunnen geregeerd worden door een systeem van intern recht. Het is een feit dat verdragen tussen regeringen soms een clausule bevatten die refereert aan een systeem van intern recht. Een dergelijk geval doet zich voor in de leencontracten van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling. Overeenkomstig de heersende opvatting: Sommers, *Broches & Delaume, loc. cit.*, p. 470-480.

(17) Wanneer naar «autonomy rule» wordt verwezen, dan zijn twee opvattingen mogelijk. Inzake een zuiver intern contract kan «autonomy rule» betekenen, dat, behoudens imperatieve regelen, de partijen vrij zijn hun contract op te maken zoals zij het wensen.

Inzake internationale contracten betekent de «autonomy rule» dat het de partijen vrij staat hun contract te lokaliseren in het land van hun keuze.

(18) Een goed overzicht van imperatieve regelen die de vrijheid inzake contracten beperken kan worden aangetroffen in Vinding Kruse: *Das Eigentumsrecht* II p. 885-988.

(19) Een lijst van dergelijke algemene verbodsbepalingen komt voor bij Neumeyer *Internationales Verwaltungsrecht* III 2 p. 181 — Specifiek verbod bestaat nog in verscheidene landen terzake van gerechtelijke vervolging, kadastrale inschrijvingen, vennootschapsrekeningen enz.; cfr. Neumeyer III-2, p. 151-157.

(20) Gerechtelijke ongeldigverklaring van goudclausules in Frankrijk komt reeds voor Cass. 11 feb. 1873, *Dalloz* 1873 I 177. — Ongeldigverklaring van een vreemde-muntclausule werd als een logisch gevolg beschouwd. Het hoofdgeval is Cass. 17 mei 1927, *Sirey* 1927 I 289.

(21) Een goed overzicht van de ontwikkeling der Franse rechtspraak in zake de geldigheid van vreemde-muntclausules in «internationale contracten» komt voor bij Nussbaum, *Recueil des Cours de l'Académie de Droit International* 43 p. 594-595.

«Internationale contracten» in dit verband zijn niet alle contracten met een buitenlands element, maar alleen die contracten die aanleiding geven tot een goederen- of geldstroom over de landsgrenzen.

(22) Verscheidene ongeldigverklaringen van goudclausules maken een onderscheid tussen werkelijke vreemde-muntclausules, waarvoor de geldigheid niet in het gedrang komt, en clausules waarbij de eigen munt en een buitenlandse munt gekoppeld zijn. Zie bijv. inzake de Amerikaanse Joint Resolution, *Guaranty Trust Co. v. Hemwood* 307 U.S. 247; zie ook de Belgische wetten inzake ongeldigverklaringen (Koninklijk Besluit van 11 april 1935) en de Nederlandse (Wet van 24 mei 1937).

(23) Dat betaling steeds geldig kan worden verricht in de munt van het contract is een gevolg van het conversierecht.

Van het recht van conversie in de nationale munt mag alleen de schuldenaar gebruik maken; de schuldeiser kan de conversie niet eisen. Zie: Nussbaum, *Money in the Law* p. 360; Neumeyer III-2 p. 199; Ascarelli, *Studi giuridici sulla moneta* p. 187-188.

(24) Het recht tot conversie op verzoek van de schuldenaar vindt zijn oorsprong in de wisselwet. In verscheidene landen werd het tot alle geldschulden uitgebreid.

(25) In sommige landen moet de conversie geschieden tegen de koers van de vervaldag (bijv. Zwitserland), in andere landen tegen de koers van de dag van betaling (bijv. Duitsland).

Door Dach, *Am. Journal of Compar. Law* 1954 p. 155, wordt er wel op gewezen dat de regelen van conversie in

verscheidene landen werden gewijzigd overeenkomstig de heersende monetaire toestand en ten einde er voor te zorgen dat de schuldeiser geen schade lijdt van het uitstel van de schuldenaar.

(26) Deze regel wordt besproken en bekritiseerd door Mann, *Legal aspect of Money*, p. 315 en 327; Nussbaum, *Money in the Law*, p. 365 en 370.

(27) De geldigheid van vreemde-muntclausule wordt beheerst door de wet van verscheidene landen. De Ver. Staten, Canada, Groot-Brittannië, Zwitserland, België en Nederland zijn slechts enkele voorbeelden.

(28) Wetten inzake ongeldigverklaring van goudclausules komen voor het eerst voor na de eerste wereldoorlog (een lijst ervan vindt men bij: Nussbaum, *Money in the Law*, p. 280). Een tweede veel omvangrijker golf werd veroorzaakt door de grote depressie van 1929-1935.

(29) Het Belgisch Kon. Besluit van 11 april 1935 verklaarde goudclausules ongeldig alleen voor pachten en leningen aangegaan voor 30 maart 1935; leningen van Belgische officiële instanties werden hierdoor niet getroffen. De Nederlandse wet van 24 mei 1937 verklaarde alleen ongeldig de goudclausules in contracten die werden aangegaan voor 27 september 1936; leningen op de Amsterdamse beurslijst werden hierdoor niet getroffen.

(30) Joint Resolution van 5 juni 1933, 31 U.S.C., 463.

(31) Dit was de houding van de rechtbanken in de Ver. Staten (*Norman v. Baltimore and Ohio R.R.* 294 U.S. 240), Groot-Brittannië (*Feist v. Société intercommunale belge d'Electricité* 1934 A.C. 161), Nederland (Hoge Raad 13 maart 1936, *Nederl. Jurisprudentie* 497 en 506), Zwitserland (Tribunal fédéral 11 feb. 1931, *Clunet* 1931, p. 510) en Frankrijk (zie Mann, *Legal aspect of Money* p. 115).

Aan de andere kant passen de Duitse (zie Mann p. 116 en Nussbaum, *Money in the Law* p. 249) en Belgische (Cass. 12 juni 1930, Pas. 1930 I 245; Cass. 27 april 1933, Pas. 1933 I 208), rechtbanken een zeer strikte interpretatie toe van de goudmuntclausule, door Nussbaum (p. 248) genoemd *Tantalus-interpretation*.

(32) De keuze van de basismunt van het contract is ook materieel. Want indien het eigen recht van het contract en het recht van de basismunt van het contract de geldigheid van de goudclausule erkennen, dan is het vraagstuk zeer vereenvoudigd. Maar om realistisch te zijn dient men het geval van de basismunt van het contract te beschouwen als een dat geen goudclausule toelaat.

(33) De geldigheid van een uitdrukkelijke keuze van recht wordt erkend door de wetten van meest alle continentale landen, evenals door deze van Engeland en de Ver. Staten.

Een gekende (Canadese) uitspraak van de Privy Council is *Vita Food Product v. Unus Shipping Company* (1939) A.C. 277 die de keuze van het recht erkent, zelfs wanneer deze gevestigd wordt op een recht dat niet wezenlijk verbonden is met het contract, op voorwaarde dat de keuze wordt verricht « bona fide and legal ».

Een nauwgezette bespreking van dit probleem vindt men bij Martin Wolff, *Private International Law* (2d. ed.) p. 416-420, en bij Rabel, *Conflict of Laws* II p. 399-408.

Een feitelijk overzicht van de keuze van rechtsclausules wordt verstrekt door Sommers, Broches & Delaume *loc. cit.* p. 466-470.

(34) In landen met een ongeldigverklaringswet, is er een tendens de wet toe te passen op alle contracten die in betwisting zijn voor een rechtbank, zelfs indien de wet van het contract een buitenlandse wet is. Dit geschiedde in *Compagnia de Inversiones Internacionales v. Industrial Mortgage Bank of Finland* (1935) 269 N.Y. 22.

(35) De Joint Resolution treft niet de geldigheid van echte vreemde-muntclausules; een veelvoudige-muntclausule werd als ongeldig beoordeeld door *Guaranty Trust Co. v. Henwood* 307 U.S. 247.

Door de Belgische wet van 1935 werden de zuivere vreemdemunt en de veelvoudige-muntclausules niet getroffen; clausules van verwijzing naar een vreemde munt zijn ongeldig.

Door de Nederlandse wet van 1937 zijn de echte vreemde-muntclausules niet getroffen; de veelvoudige-muntclausules evenals de clausules van verwijzing naar een vreemde munt zijn ongeldig.

(36) De artikelen van de overeenkomst der Europese Betalings-Unie komen voor bij *Clunet* 1950.

(37) Bindende clausules komen voor in verscheidene leningen die tot stand werden gebracht door de Volkenbond (bijv. de Oostenrijkse en de Hongaarse leningen). Zij komen eveneens voor in de leencontracten van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling.

Tot voor kort bevatten de contracten van de Internationale Bank een clausule waarbij de ontleners de verbintenissen aangaande de Bank te raadplegen alvorens nieuwe leenovereenkomsten aan te gaan.

Verscheidene contracten hebben een « pari passu clausule » voor het geval van nieuwe leningen.

(38) Behoudens uitdrukkelijke andersluidende verbintenissen mag een land, in de uitoefening van zijn soevereiniteit inzake monetaire aangelegenheden:

1° zijn munt devalueren (cfr. Mann, *British Year Book of International Law* 1949 p. 260-262; Nussbaum p. 352); een geval van andersluidende verbintenis is artikel LV van de Bretton Woods overeenkomst; maar de ontsnappingsclausule van « fundamenteel disequilibrium » ontzenuwt grotendeels haar doelmatigheid;

2° wisselcontrole invoeren, zo dit geschiedt zonder discriminatie (cfr. Hyde, *International Law* (2d. ed.) I. p. 691-692; case of the rights of U.S. nationals in Morocco, *International Court of Justice Reports* 1952 p. 176-233; de verbintenissen van de Bretton Woods Overeenkomst inzake « cur-

rent transactions » blijkt tot nog toe zonder grote doelmatigheid te zijn.

(39) Voor het vraagstuk der Conversie zie « *The Problem of International Investment* (Royal Institute of International Affairs, Londen 1937) p. 312.

Dat verplichte conversie een schending is van het leencontract werd beslist door de U.S.-Venezuelaan Claims Commission in de Howland zaak (Moore, *History and Digest of the International Arbitrations to which the United States has been a party* IV p. 3636-3651).

(40) In het geval van een leencontract tussen enkelingen, mogen de wettelijke voorschriften in het land van de schuldenaar inzake de incidentie van belasting worden genegeerd indien deze wet niet de eigen wet van het contract is; *Indian and General Investment Trust v. Boran Consolidated* 1920 I K.B. 539.

In het geval van een overheidslening, is belasting in strijd met een clausule van belastingvrijdom, een schending van het leencontract; zie Wuarin, *Essai sur les emprunts d'Etats et la protection des droits des porteurs de fonds d'Etats étrangers* (Paris 1907) p. 78-79.

(41) Voor wisselcontrole zie Nussbaum p. 446-457; Hamel et al., *Le contrôle des changes*, Paris 1955.

(42) Zie Koepfel, *Die Deutsche Devisengesetzgebung im internationalen Privatrecht* (Berlin 1938) p. 15; Roblot in Hamel *op. cit.* p. 29.

(43) Krachtens het Belgisch Besluit van 6 oktober 1944, moet het aangaan van een verbintenis tegenover een niet-ingezetene worden toegelaten.

(44) Een strikte territorialiteitsdoctrine komt voor in sommige Zwitserse (B.G. 8 okt. 1935, *BGE*, 61 II 242) en Franse (Cour d'Appel de Paris 30 juni 1933, *Clunet* 1933 p. 963) beslissingen, evenals in de geschriften van Savigny, *System des heutigen Römischen Rechts* VIII p. 276; en Neumeyer, *Internationales Verwaltungsrecht* IV p. 233. Volgens deze strikte doctrine, kunnen wisselcontrolevoorschriften niet worden erkend door buitenlandse rechtbanken. Dit wordt door Koepfel, *op. cit.* p. 103, « procedural territoriality » genoemd.

Volgens een andere meer gematigde doctrine, door Koepfel « substantive territoriality » genoemd, kunnen wisselcontrolevoorschriften door een buitenlandse rechtbank slechts worden erkend indien de transactie in kwestie gelokaliseerd is binnen het gebied van de reglementerende staat. De invloed van deze doctrine is merkbaar in de Belgische (Hof van Beroep, Brussel, 4 februari 1936, *Pasicrisie* 1936 II 52), de Nederlandse (Hoge Raad 13 maart 1936, *Nederlandsche Jurisprudentie* 1936 p. 506) en Zwitserse rechtspraak (B.G. 19 sept. 1934, *Entscheidungen des Bundesgerichtes* 60 II 294). De Engelse (*Ralli Bros v. Compania Naviera Sota y Azner* 1920 I K.B. 614) en Amerikaanse (Restatement par. 360) wet die verbodsbepalingen, krachtens de wet van de plaats van uitvoering erkent, heeft hetzelfde doel.

Een duidelijke uiteenzetting van deze doctrine werd bezorgd door Niboyet, *Sirey* 1934 II 73.

Een kritiek van dergelijke territorialiteitsdoctrine wordt verstrekt door G. van Hecke, *Problèmes juridiques des emprunts internationaux* (Leiden 1955) p. 221-224. Zie ook Goldman in Hamel *op. cit.* p. 63-64.

(45) De Zwitserse rechtbanken hebben steeds geweigerd rekening te houden met buitenlandse wisselcontrolevoorschriften, dit omwille van hun strijdigheid met de Zwitserse openbare orde (bijv. Bundesgericht 18 september 1934, *BGE*, 60 II 294; B.G. 8 oktober 1935, *BGE*, 61 II 242; B.G. 22 maart 1937, *BGE*, 63 II 42; B.G. 1 februari 1938, *BGE*, 64 II 38).

Dezelfde houding werd af en toe eveneens aangenomen door Nederlandse (H.R. 26 mei 1939, *Nederl. Jurispr.* 1939 p. 1386), Duitse (R.G. 3 okt. 1923, *RGZ*, 108, 241; Kammergericht 27 okt. 1932, *Die Internationaleprivatrechtliche Rechtsprechung Deutschlands* 1932 n° 7), Oostenrijkse (Oberster Gerichtshof 10 dec. 1935, *Die Rechtsprechung* 1936 p. 22), Franse (Cour d'Appel de Paris 20 juli 1939, *Revue de science et de législation financières* 37 p. 608) en Italiaanse (Cass. 30 juni 1937, *Foro Italiano* 1937 I 203) rechtbanken.

Daarentegen wordt geen gewag gemaakt van de openbare orde door de Engelse rechtbanken (bijv. *Frankman v. Anglo-Prague Credit Bank* 1949 2 All. E.R. 671), noch door de Amerikaanse rechtbanken wanneer de plaats van uitvoering gelegen is in het restrictievoorschrijvend land (cfr. Freutel, *Harvard Law Review* 1942-43, p. 51-54; comp. *Yale Law Journal* 1938 p. 459-460; Rabel III p. 49).

— Zie ook Goldman *loc. cit.* p. 66-67.

(46) Wisselbeperkingen voorgeschreven door de *lex contractus* moeten wettelijk erkend worden. Deze regel is wel gevestigd in de Engelse wet: *St. Pierre v. South American Stores Gath & Chaves Ltd.* 1937 3 All. E.R. 349; *De Beeche v. South American Stores Ltd.* 1935 A.C. 148; *Frankman v. Anglo-Prague Credit Bank* 1950 A.C. 57; *Kahler v. Midland Bank* 1950 A.C. 24. Zie Mann p. 363; Rabel III p. 48; Raape, *Deutsches Internationales Privatrecht* (1939) II p. 328. Of de wisselbeperkingen de onmogelijkheid van uitvoering met zich brengen en welke invloed zij hebben op de contractuele verplichtingen moet dan worden beslist door de *lex contractus*; voor deze kwestie zie Nussbaum p. 457-459. Zie ook B.S. Meyer, *Yale Law Journal* 1953 p. 874.

(47) Beperkingen door een wet die niet de *lex contractus* is, werden steeds genegeerd door de rechtbanken: *Central Hanover Bank & Trust Co. v. Siemens & Halske A.G.* 15 Fed. Suppl. 927 (1936); *Kleinwort Sons Co. v. Ungarische Baumwolle Industrie A.G.* 1939 2 K.B. 678; H.R. 26 mei 1939, *Nederl. Jurispr.* 1939 p. 1386. — Zie Rabel III p. 48; Mann p. 367; *Yale Law Journal* 1938 p. 453 (impli-

city); Rappe II p. 321; Schnitzer, *Handbuch des internationalen Privatrechts*, 3d ed. II p. 689.

(48) B.G. 8 oktober 1935, BGE. 61 II 242; H.R. 26 mei 1939, *Nederl. Jurispr.* 1939 p. 1386; (Austrian) Oberster Gerichtshof 12 juni 1934, *Die Rechtsprechung* 1934 p. 222. — Zie Nussbaum p. 469; Schnitzer II p. 689; Mezger, *Nouvelle Revue de droit international privé* 1937 p. 536; Contra Zweigert, *Rabels Z.* 1942 p. 302.

(49) *Central Hanover Bank v. Siemens & Halske* 15 Fed. Suppl. 927 (S.O.N.Y. 1936); BG. 18 september 1934, BGE. 60 II 294. Zie Mezger loc. cit. p. 533; Contra: Koeppel p. 145; Neumann, *Devisennotrecht und internationales Privatrecht* (1941) p. 77.

(50) De gedachte dat beperkingen door een wet die niet de *lex contractus* is zouden kunnen erkend worden, werd voor het eerst geopperd door Zweigert, *Rabels Z.* 1942 p. 302. Het was bij de besprekingen van de conferentie van Luzern 1952 van de International Law Association, *I.L.A. Report of the 45th Conference* p. 233. —

De bevoegdheid van de *lex loci solutionis* voor alle zaken in verband met de uitvoering is in overeenstemming met de *Restatement* par. 358 en 360. Zie *Yale Law Journal* 1938 p. 455: «the repayment of a loan would seem to be impossible, if the foreign debtor has promised only to remit the payment from his domicile to this country and the domicile subsequently has enacted transfer prohibitions»; Dicey-Morris, *Conflict of Laws* (6ty ed.) p. 752: «that exchange restrictions will excuse performance if they are part of the *lex loci solutionis*, though that law be not the proper law of the contract, results from the principle laid down by the Court of Appeal in *Ralli Bros. v. Sotia y Aznar*». —

Contra: Nussbaum p. 466; Schnitzer, II p. 688.

Een van de hedendaagse auteurs uit de mening dat de erkenning van wisselbeperkingen door een wet die niet de *lex contractus* is, zou moeten mogelijk zijn zo de beperkingen werden opgelegd door de *lex loci solutionis*, maar dan alleen zo dat land ook het domicilie is van de schuldenaar en indien zijn enig vermogen zich daar bevindt (G. van Hecke, op. cit. p. 233).

(51) Nussbaum p. 541.

(52) Een systematische analyse van alle meegedeelde (en enkele niet meegedeelde) gevallen werd bezorgd door Joseph Gold in *International Monetary Fund, Staff Papers* vol. I pp. 323-33 (reprinted in French in *Revue critique de Droit international privé* 1951) vol. II pp. 490-94 (reprinted in French in *Annales de Droit et des Sciences politiques* 1953), vol. III pp. 303-8 and vol. V n° 2 (1956).

De eerste drie publikaties werden in het Duits herschreven in *Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht* 1954. Zie ook Meyer loc. cit. p. 897-903.

De rechtsliteratuur over artikel VIII sectie 2 (b) groeit snel aan; een tot februari 1955 bijgewerkte bibliografie is gevoegd bij Gold's artikel: «Article VIII Section 2b of the Fund Agreement and the Unenforceability of Certain Exchange Contracts: A note «in the February 1955 issue of the I.M.F.'s Staff Papers. Betreffende de interpretatie van deze duistere bepaling zie ook Meyer loc. cit. 880-897.

Het blijkt duidelijk uit Gold's overzicht dat de meeste van de behandelde gevallen niets te maken hebben met kapitaalbewegingen, maar met «current transactions» zoals bankdeposito's, pensioenen, octrooivergunningen.

De conclusie is dat beperkingen door de eigen wet niet langer kunnen worden genegeerd door gebruik te maken van het wapen der openbare orde. In een enkel geval werden de controlevoorschriften op grond van een wet die niet de *lex contractus* is, in aanmerking genomen: (niet gepubliceerde) beslissing van het Hamburger Landgericht (Zie Gold in *Staff Papers* vol. V n° 2, 1956).

Het lijkt niet waarschijnlijk dat de bepalingen van Bretton Woods grote invloed zullen hebben op gevallen die niet worden beheerst door het Fund Agreement; zie terzake Meyer loc. cit. p. 909.

(53) De Amerikaanse politiek van waarborging der private buitenlandse investeringen werd ingezet door de *Economic Cooperation Act* of Sect. III-b(3) en geconsolideerd door de *Mutual Security Act* of 1954.

Statistisch materiaal over de versterkte waarborgen wordt verstrekt door de halfjaarlijkse verslagen van de Export-Import Bank.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 8 april 1957.

Eerste Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. van Beirs.

Advocaat-generaal: M. Depelchin.

Advocaat: M. Van Leynseele.

Pacht. — De huurder van een onroerend goed is niet derde in de zin van artikel 1 van de wet van 16 december 1851.

Het gebrek aan overschrijving van de akte van overdracht van zakelijke onroerende rechten, waarvan de overschrijving door artikel I van de wet van 16 december 1851 wordt voorgeschreven, heeft ten gevolge, dat zodanige akten aan derden, die zonder bedrog hebben gecontracteerd, niet kunnen worden tegen-gevoerd in de mate, waarin die akten van aard zijn nadeel toe te brengen, hetzij aan de zakelijke rechten, welke die derden bezitten op de onroerende goederen, waarop bedoelde akten betrekking hebben, hetzij aan de rechten welke die derden op de goederen hebben vervolgd tegen hun schuldenaar.

Als zodanig oefent de huurder dergelijke vervolging niet uit en hij heeft evenmin een zakelijk recht op het verhuurde goed; hij is dus niet begrepen onder de door die wetsbepaling bedoelde derden; de akte van overdracht van een zakelijk onroerend recht wordt hem niet tegengeworpen teneinde de overeenkomstig de wet uit de huurovereenkomst voortvloeiende rechten in de weg te staan.

Lauwers t/ Rogier

Gelet op het bestreden vonnis, op 23 april 1955 in

hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge;

Over het tweede middel afgeleid uit de schending van de artikelen 544, 1138, 1583 en 1748 — gewijzigd bij artikel 4 der wet van 7 juli 1951 — van het Burgerlijk Wetboek, I der wet van 16 december 1851, gewijzigd bij artikel 4 der wet van 8 juli 1924,

doordat, moest men zelfs aannemen dat de kennis door verweerder van de verkoop vóór de overschrijving van eisers aankoopakte hem niet tot «een derde te kwader trouw» maakt, er nochtans geen conflict tussen concurrerende titels bestaat tussen het vroegere pachtrecht van verweerder en eisers eigendomsrecht, zodat voormeld artikel I der wet van 16 december 1851 niet ter zake toepasselijk was en eiser derhalve geldig opzegging aan verweerder kon geven vóór de overschrijving zijner aankoopakte;

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden vonnis blijkt dat aanlegger bij authentieke akte van 26 september 1953, op 5 oktober 1953 in de registers van de bewaring van de hypotheeken overgeschreven, twee percelen land gekocht heeft welke sedert meer dan negen jaar door verweerder in pacht gehouden waren en dat hij aan deze, bij deurwaarders-exploot van 30 september 1953, opzegging heeft betekend om zelf het verpacht goed in bedrijf te nemen;

Overwegende dat het bestreden vonnis de vordering van aanlegger tot geldigverklaring van de opzegging ongegrond heeft verklaard om reden dat die opzegging nietig is, om vóór de overschrijving van de verkoopakte betekend te zijn geweest, en dat tot aan die overschrijving aanlegger, bij toepassing van artikel I van de wet van 16 december 1851, niet als eigenaar van het verpachte goed ten opzichte van verweerder kon beschouwd worden;

Overwegende dat de uit een huurovereenkomst ontstane verhoudingen persoonlijk zijn en, in principe,

slechts tussen verhuurder en huurder bestaan; dat de huurder dus geen zakelijk recht op het verhuurde goed bezit en slechts, in uitvoering van de door de verhuurder aangegane verbintenis om hem het rustig genot van het verhuurde te doen hebben, aanspraak mag maken op het gebruik en het genot ervan;

Overwegende dat het in stand houden en het onderhouden van de huurovereenkomst welke de wet aan de verkrijger van een landgoed oplegt, onder de voorwaarden en volgens de modaliteiten die zij bepaalt, geen wijziging medebrengen van de aard van het recht dat de huurder betreffende het verhuurde goed uitoefent;

Overwegende, derhalve, dat de huurder uit artikel I van de wet van 16 december 1851 het recht niet haalt de niet-overschrijving van de akten van overdracht van zakelijke onroerende rechten ten kantore van de bewaring van de hypotheek in te roepen om eruit een gebrek aan hoedanigheid af te leiden in hoofde van degene die, na het verhuurde goed verkregen te hebben, in zijn hoedanigheid van verkrijger de formaliteiten vervult waaraan onderworpen is het gebruik van de bevoegdheid die de wet ten gunste van de verkrijger van een goed, voorwerp van een landpacht, voorhoudt;

Overwegende, inderdaad, dat het gebrek aan overschrijving van de akten van overdracht van zakelijke onroerende rechten, waarvan de overschrijving door artikel I van de wet van 16 december 1851 wordt voorgeschreven, tot gevolg heeft, dat zodanige akten aan de derden, die zonder bedrog gecontracteerd hebben, niet kunnen tegengesteld worden in de mate waarin die akten van aard zijn nadeel te brengen hetzij aan de zakelijke rechten welke die derden bezitten op de onroerende goederen waarop bedoelde akten betrekking hebben, hetzij aan de rechten welke die derden op de goederen hebben vervolgd tegen hun schuldenaar;

Overwegende dat, als zodanig, de huurder dergelijke vervolging niet uitoefent, en hij evenmin titularis van een zakelijk recht op het verhuurd goed is; dat hij dus niet onder de door die wetsbepaling bedoelde derden begrepen is; dat de akte van overdracht van een zakelijk onroerend recht hem niet wordt tegengesteld ten einde de, overeenkomstig de wet, uit de huurovereenkomst voortvloeiende rechten in de weg staan;

Waaruit volgt dat het middel gegrond is :

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk zetelende in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 19 september 1958.

Eerste-Voorzitter : M. Wouters.
Raadsheer-verslaggever : M. Bayot.

Advocaat-generaal : M. Depelchin.
Advocaten : Mrs Veldekens en Demeur.

Arbeidsongeval. — Raming van de blijvende gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid.

Voor de toepassing van de gecoördineerde wetten betreffende de vergoeding van de uit de arbeidsongevallen voortspruitende schade, bestaat de blijvende arbeidsongeschiktheid in het verlies of in de vermindering van de economische kracht van de getroffene, welke kracht in verband met de algemene arbeidsmarkt en het vermogen van mededinging wordt beoordeeld; het totaal karakter van die ongeschiktheid kan dus namelijk blijken uit de onmogelijkheid, waarin de getroffene zich bevindt, zulks ten gevolge van de opgelopen letsels, zich door arbeid normaal regelmatig inkomsten te verschaffen.

Martie t/ De Mutuelle der Verenigde Syndicaten.

Gelet op het bestreden vonnis op 25 maart 1957 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, in hoger beroep uitspraak doende;

Over het eerste middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 2 (dit laatste vóór de wijziging bij de wet van 10 juli 1951), 9 en 24, 5de lid, van de wetten op het herstel van de schade voortvloeiend uit werkongevallen, samengeschied bij koninklijk besluit van 28 september 1931,

hierdoor, dat, door het beroepen vonnis te bevestigen, het bestreden vonnis beslist dat de vergoeding toekomende aan eiser uit hoofde van zijn blijvende werkongeschiktheid tengevolge van het werkongeval, waarvan hij het slachtoffer geweest is op 5 oktober 1950, dient berekend op grond van een werkongeschiktheidsgraad van 70 %, als door de deskundige geneesheer vastgesteld; dat volgens het vonnis ten onrechte eiser, ten einde een vergoeding te staven op grond ener werkongeschiktheid van 100 %, verwijst naar de omstandigheid dat geen werkgever werk zou toevertrouwen aan een persoon wiens werkgeschiktheid tot 30 % herleid is; en dat die beslissing steunt op de beweegreden dat de wetgeving in verband met de werkongevallen de ongeschiktheden die eruit voortspuiten, waarvan de duur en de graad geneeskundig bepaald worden, vergoedt en geenszins het verlies van de kansen om werk te vinden wat wisselvallig is,

terwijl de forfaitaire vergoeding van de schade voortspruitend uit werkongevallen bepaald wordt, niet door de theoretische, anatomische of physiologische invaliditeitsgraad, maar door de mate waarin in concreto het economisch potentieel van het slachtoffer verminderde, dat dezelve voortbestaande economische bekwaamheid gebonden is aan de toestand van de arbeidsmarkt en dat derhalve een bestendige invaliditeit, die geneeskundig op 70 % werd gesteld, onder dat stelsel, gelijk kan staan met een werkongeschiktheid van 100 %, als het slachtoffer zelfs de mogelijkheid verloren heeft zich normaal een loon of bestaansbronnen te verschaffen die het karakter van regelmatigheid bezitten :

Overwegende dat voor de toepassing van de samen-

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

geschakelde wetten betreffende de vergoeding van de schade voortspuitende uit de arbeidsongevallen, de blijvende arbeidsongeschiktheid in het verlies of in de vermindering bestaat van de economische kracht van de getroffene, welke kracht in verband met de algemene arbeidsmarkt en het vermogen van mededinging wordt beoordeeld; dat het totaal karakter van die ongeschiktheid dus namelijk kan blijken uit de onmogelijkheid waarin de getroffene zich bevindt, zulks ten gevolge van de opgelopen letsels, zich door arbeid normaal regelmatige inkomsten te verschaffen;

Overwegende, weliswaar, dat de rechter over de grond bindend in feite oordeelt of die onmogelijkheid aanwezig is;

Overwegende nochtans dat hij door geen beslissing van principe mag verklaren, zoals in onderhavig geval gedaan werd, dat «de wet betreffende de arbeidsongevallen de arbeidsongeschiktheid vergoedt, door een arbeidsongeval veroorzaakt, waarvan de duur en de graad geneeskundig vastgesteld zijn, en geenszins het verlies van de kansen om werk te vinden, dat slechts een wisselvallig karakter vertoont»;

Overwegende dat, door om die enkele reden niet te willen aannemen dat de blijvende werkongeschiktheid, in onderhavig geval totaal was, het bestreden vonnis het in het middel aangeduid artikel 2 van de door het koninklijk besluit van 28 september 1931 samengeschakelde wetten heeft geschonden;

Om deze redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat van onderhavig arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk;

Veroordeelt verweerster tot de kosten.

NOOT : Verg. het cassatiearrest van 6 februari 1958, opgenomen in het R.W. 1958-1959, 334.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 14 mei 1958.

Voorzitter : M. Hallemans.

Raadsheren : MM. Van Hal en de la Vallée Poussin.

Advocaat-generaal : M. van den Eynde de Rivieren.

Advocaat : Mr. Van der Donckt.

Ouderlijke macht. — Ontzetting bij verstekvonnis. — Termijn van hoger beroep.

Krachtens artikel 9 van de wet van 15 mei 1912 moet het hoger beroep worden ingesteld binnen een termijn van 15 dagen; volgens artikel 443 Rv. loopt de termijn om hoger beroep in te stellen tegen een verstekvonnis van de dag af, waarop verzet niet meer ontvankelijk is.

Billens t./O.M.

Gelet op het verstekvonnis der rechtbank van eerste aanleg te Mechelen dd. 15 april 1957 waarbij appellante ontzet verklaard werd uit de ouderlijke macht ten aanzien van zes kinderen;

Gelet op de betekening aan persoon van gezegd vonnis dd. 8 juli 1957;

Gelet op het beroep aangetekend bij akte dd. 4 september 1957;

Overwegende dat krachtens artikel 9 der wet van 15 mei 1912 het beroep ingesteld moet worden binnen een termijn van 15 dagen; dat volgens artikel 443 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering de termijn om beroep aan te tekenen tegen een verstekvonnis loopt van de dag af waarop het verzet niet meer ontvankelijk is; dat, ter zake, vermits het verstekvonnis aan appellante zelve werd betekend, zij over een termijn van vijftien dagen beschikte, na de 8 juli 1957, om verzet aan te tekenen (artikel 158 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) : dat zij haar beroep zou moeten ingesteld hebben binnen de vijftien dagen, na het verstrijken van deze termijn;

Overwegende dat hieruit volgt dat het beroep laat-tijdig is en dienvolgens onontvankelijk;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan.

Gelet op de geschreven eensluidende besluiten van de Heer Advocaat-generaal van den Eynde de Rivieren, Verklaart het beroep onontvankelijk wegens laat-tijdigheid.

Verwijst appellante in de kosten van het beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 12 juli 1957.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en De Vreese.

Advocaat-Generaal : M. Vermeulen.

Advocaten : Mrs Degezelle, Vanden Broucke en Declerck, loco Derouck.

Aanneming van werk. — Aansprakelijkheid van architect en aannemer voor de funderingen.

De diepte van de funderingen kan eerst worden bepaald na het opmaken van de plans gedurende de uitvoering van de graafwerken.

Hieruit volgt, dat de architect voor de gebreken van de grond slechts aansprakelijk is, indien hij met de controle op de uitvoering der werken is belast.

De aannemer, die zonder toezicht van de architect bouwwerken uitvoert, is verantwoordelijk voor de gebreken van de grond en van de funderingen, daar hij dan, zowel de taak van de architect als die van de aannemer waarneemt.

De Spiegeleer t/ Van der Roost en Potvin.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde, eerste Kamer, op 30 oktober 1956;

Overwegende dat, volgens de aangestelde deskundige, de barsten en scheuren van het huis van appellant veroorzaakt werden door de onvoldoende fundering van het gezakt gebouwgedeelte, hetzij dat de funderingen niet op de goede grond rusten, hetzij dat, onder schijnbaar goede grond waarop de funderingen werden aangezet er een slechte samendrukbare laag ligt;

Overwegende dat er geen reden bestaat om dit besluit van de deskundige te betwijfelen;

dat aldus dient onderzocht wie voor deze gebrekkige fundering aansprakelijk is;

Ten aanzien van de architect Potvin :

Overwegende dat de deskundige bevestigt dat het plan in orde is; dat volgens de beschrijvende metingstaat, de grondvesten aan te leggen zijn op vaste onaangeroerde grond, vooraf goed waterpas gelegd;

Overwegende dat de diepte van de funderingen alleen maar na het opmaken van de plans, gedurende de uitvoering van de graafwerken, kan bepaald worden;

dat eruit volgt dat de architect voor de gebreken van de grond maar alleen aansprakelijk is wanneer hij met de controle op de uitvoering der werken belast is (Delvaux, *Traité des bâtisseurs*, B.II, nr 642);

Overwegende dat Potvin stellig ontkent met het toezicht van de werken belast geweest te zijn;

dat dit ook niet beweerde wordt door de bouwheer, maar door de aannemer;

Overwegende dat uit de bestanddelen der zaak blijkt dat Potvin slechts met het opmaken van de plans belast werd;

dat het overeengekomen ereloon 2 % bedroeg op de kostprijs van het gebouw; dat het voorlopig kwijtschrift op 5 september 1952 aan De Spiegeleer afgeleverd ook vermeldt : ontvangen de som van vijf duizend frank als voorschot op afrekening opmaken bouwplan... ;

dat de uitbetalingen aan de aannemer gedaan alsmede de aanvaarding van de werken zonder de tussenkomst van Potvin gebeurden;

Overwegende weliswaar dat Potvin de gleuven voor de funderingen nog gezien heeft doch dat, bij gebrek aan enige opdracht van toezicht, deze loutere bezoeken niet van aard zijn de verantwoordelijkheid van Potvin in het gedrang te brengen;

Overwegende dat de eerste rechter vergeefs als fout tegen Potvin weerhouden heeft het feit dat hij de aandacht van de bouwheer en de aannemer niet bijzonder getrokken heeft op het gevaar van inzakking dat ter plaatse bestond;

Overwegende dat in de streek de bouwgrond over het algemeen goed is; dat de deskundige aanstipt dat de natuurlijke bouwgrond in helling ligt naar een beek toe en dat de funderingen dus trapsgewijze naar de beek toe dieper dienden aangezet te worden;

doch overwegende dat de aannemer zelf hiervan niet onwetend was en beweert het werk op voornoemde wijze uitgevoerd te hebben;

dat aldus geen fout bewezen is ten laste van Potvin die ten onrechte tot schadevergoeding veroordeeld werd;

Ten aanzien van de aannemer Van der Roost :

Overwegende dat de aannemer, die zonder het toezicht van een architect bouwwerken uitvoert, verantwoordelijk is wegens de gebreken van de grond en van de funderingen daar hij alsdan de opdracht van de architect samen met deze van de aannemer waarneemt;

Overwegende dat Van der Roost bereid is de nodige herstellingen uit te voeren onder het toezicht van een architect door appelland aangesteld; dat deze laatste zich ermee akkoord verklaart; dat hij echter de door de eerste rechter gedane raming van de minderwaarde van het huis na de uitvoering van de herstellingswerken niet kan bijtreden;

Overwegende dat volgens appelland de barsten en scheuren sedert de expertise van september 1955 verergerd zijn; dat al de «getuigen», destijds geplakt, gescheurd zijn;

Overwegende dat Van der Roost deze verergering ten stelligste betwist, doch zich niet verzet tegen een nieuw deskundig onderzoek met de opdracht in het tussenvonniss van 13 juli 1955 bepaald;

Overwegende dat de eerst aangestelde deskundige, beter dan wie ook, in staat is om de aangehaalde verergering van de schade vast te stellen;

Overwegende, wat betreft de minderwaarde van het gebouw na de herstellingswerken, dat de vergoeding eerst behoorlijk zal kunnen vastgesteld worden na het neerleggen van het hieronder bevolen aanvullend deskundig onderzoek;

Overwegende dat, met het oog op de raming van deze schade, er zal dienen onderzocht of de wet van 20 februari 1939, die in bepaalde gevallen de medewerking van de architect verplichtend maakt, door appelland niet miskend werd en of er een oorzakelijk verband bestaat tussen deze miskenning van de wet en de voorgewende schade (Delvaux : *ibid.* nr 474);

Wat betreft de tegeneis van Potvin :

Overwegende dat Potvin zijn tegeneis vermindert met 2.336 fr. die hij bekend ontvangen te hebben;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935,

Alle meeromvattende of strijdige conclusiën als ongegrond verwerpend,

Ontvangt het hoofdzakelijk alsmede de incidentele beroepen, verklaart ze gedeeltelijk gegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis in zoverre de eerste rechter Van der Roost veroordeeld heeft om de herstellingswerken beschreven in het deskundig verslag opgemaakt door de deskundige Trenteseau in dato van 23 september 1955 uit te voeren onder toezicht van een architect aan te stellen door appelland op kosten van Van der Roost en, bij gebreke van uitvoering binnen de hierna bepaalde termijn, Van der Roost veroordeelt om aan appelland te betalen een vergoeding van 75.000 frank;

voor het overige, het vonnis a quo verbeterende, zegt de vordering ingesteld tegen Potvin ongegrond en wijst ze af; veroordeelt De Spiegeleer om aan Potvin te betalen de som van 6.000 fr. meer de gerechtelijke interesten;

en, vooraleer verder uitspraak te doen, beveelt dat de deskundige Trenteseau in een aanvullend verslag zijn advies zal geven nopens de door appelland aangehaalde verergering van de scheuren en barsten van het gebouw, de schade die er eventueel uit voortspuit, de kosten van herstelling en de blijvende minderwaarde; zegt dat de deskundige zijn verslag zal neerleggen binnen de drie maanden na de aanvaarding van zijn opdracht;

Verstaat dat de herstellingswerken door Van der Roost zullen uitgevoerd worden binnen de termijn van twee maanden te rekenen vanaf het neerleggen van het aanvullend deskundig verslag;

Veroordeelt De Spiegeleer tot de kosten in verband met het in zake roepen van Potvin;

Veroordeelt Van der Roost tot de overige van de tot heden gedane kosten, verdere onkosten voorbehouden;

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 29 mei 1958.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. De Vreese en Beeckman.

Advocaat-Generaal : M. Mathys.

Advocaten : Mrs De Wit en Cardon (loco Derycke).

Forain beslag. — Bevoegdheid van de rechter is afhankelijk van de geldigheid van het gelegde beslag.

De eis tot van waardeverklaring van een forain beslag moet worden ingesteld voor de rechtbank van de plaats, waar het beslag is gelegd; zulks brengt mede, dat de eis ten gronde tot betaling wegens samenhang voor dezelfde rechtbank mag worden ingesteld, echter slechts op voorwaarde dat de beslaglegger zich in de wettelijke voorwaarden bevond om geldig forain beslag te kunnen leggen, d.i. op voorwaarde, dat de procedure van het forain beslag geldig was.

Artikel 822 Rv. stelt het vereiste, dat de beslaglegger de gemeente moet bewonen, waar de goederen worden aangetroffen. Hij moet daar zijn werkelijke verblijfplaats hebben of gewoonlijk verblijven; een bloot tijdelijk verblijf is niet voldoende.

Laport en Vuylsteke t/ Juge.

Gezien de stukken o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, vierde Kamer, op 26 maart 1957;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld;

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig vaststelde dat zijn bevoegdheid *ratione loci* om van de vordering tot betaling kennis te nemen, afhankelijk was van de geldigheid van het forain beslag dat geïntimeerde op 1 oktober 1956 liet leggen;

dat de eis tot van waardeverklaring van het forain beslag weliswaar dient ingeleid voor de rechtbank van de plaats waar het beslag werd gedaan en dat zulks met zich brengt dat de eis ten gronde tot betaling, wegens verknachtheid, voor dezelfde rechtbank mag worden ingeleid, echter alleen op voorwaarde dat de beslaglegger zich in de wettelijke voorwaarden bevond om geldig forain beslag te kunnen leggen, i.c. op voorwaarde dat de procedure van het forain beslag geldig was;

dat immers, zo niet een schuldeiser de wetten omtrent de bevoegdheid *ratione loci* zou kunnen omzeilen en een rechtbank zou kunnen doen kennis nemen van een eis waarvoor zij onbevoegd is, door eenvoudig in haar rechtsgebied een nietig of zelfs denkbeeldig forain beslag te laten leggen;

Overwegende dat het vonnis a quo echter ten onrechte besliste dat het beslag voldeed aan de voorwaarden van art. 822 W.B.R., luidens hetwelk de beslaglegger de gemeente moet bewonen waar de goederen worden aangetroffen;

dat de woonst waarvan spraak in art. 822 W.B.R., de plaats is waar de beslaglegger, zo niet gedomicilieerd is, dan toch zijn werkelijke verblijfplaats heeft of gewoonlijk verblijft; dat een louter tijdelijk verblijf daartoe niet volstaat (Rép. P. Dr. B. V° Saisie foraine n° 10);

dat geïntimeerde wettelijk gedomicilieerd is te Parijs, en in de Gentse agglomeratie niet alleen niet is ingeschreven, maar er ook zijn effectieve verblijfplaats niet heeft, noch er gewoonlijk verblijft.

dat de geïntimeerde in de gemeente St-Amandsberg slechts op het tijdstip van het beslag, een toevallig en kortstondig verblijf had van enkele dagen, hoogstens een paar weken, in verband met het optreden aldaar van het circus waaraan hij verbonden is; dat hij niet kan worden beschouwd als een « inwoner » van de gemeente Sint-Amandsberg in hogergezegde zin van art. 822 W.B.R.;

Overwegende dat appellanten weliswaar gedurende de veertien dagen, die hun daartoe ter beschikking stonden, zich niet tot de Voorzitter in het kortgeding hebben gewend ten einde het beslag ongeldig te horen verklaren;

dat de omstandigheid dat zij geen gebruik hebben gemaakt van een proceduurmiddel waarover zij inderdaad beschikten, echter niet betekent dat zij zich bij de geldigheid van het beslag hebben neergelegd, en hen niet kan beroven van hun recht deze ongeldigheid voor de rechtbank ten gronde te pleiten;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op art. 25 van de wet van 15 juni 1935,

Gehoord de heer eerste advocaat-generaal Vanhoudt in zijn eensluidend advies,

Alle andere en meeromvattende besluiten verwerpende als ongegrond,

Ontvangt het beroep en verklaart het gegrond; doet het bestreden vonnis te niet, en, opnieuw wijzende, verklaart het forain beslag ongeldig, zegt dat dit arrest als handlichting zal gelden van het gelegde beslag, en zegt dat de Rechtbank van eerste aanleg te Gent onbevoegd was om kennis te nemen van de eis ten gronde tot betaling;

Veroordeelt geïntimeerde tot al de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer — 20 maart 1958.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : M.M. Moerenhout en De Buck.

Advocaten : Mrs Van Tyghem en Denys.

Gemeentebelastingen. — Zgn. « verhaalbelastingen ». — Bevoegdheid van de gemeenteraad en college van burgemeester en schepenen. — Verzet tegen dwangbevel. — Bevoegdheid van de rechter.

De gemeenten kunnen « verhaalbelastingen » vestigen, waaraan ten grondslag liggen bepaalde door de gemeente gedane uitgaven, waardoor zekere categorieën inwoners worden bevoordeld.

De belasting moet op zodanige wijze worden gevestigd, dat alle in dezelfde voorwaarden verkerende belastingplichtigen op dezelfde wijze worden behandeld en zij niet mag strekken tot omzeiling van artikel II Grondwet.

Luidens de artikels 75 en 76 van de gemeentewet is de gemeenteraad bevoegd tot het invoeren van gemeentebelastingen en hij vermag deze macht niet over te dragen aan het college van burgemeester en schepenen.

Alleen de gemeenteraad is bevoegd gemeentebelastingen te wijzigen of af te schaffen met uitsluiting van het college van burgemeester en schepenen.

Het college van burgemeester en schepenen kan terugkomen op zijn vorige beslissing en de door hem gevestigde aanslag wijzigen in geval van materiële vergissing of verkeerde toepassing van het besluit van de gemeenteraad, waarbij de belasting is ingevoerd.

Het college van burgemeester en schepenen, belast met de uitvoering van de beslissingen van de gemeenteraad en diens gevolg ook met het vestigen der aanslagen, heeft noodzakelijk het recht de uit te voeren beslissing in geval van twijfel te verklaren.

De rechter, voor wie een verzet tegen een dwangbevel aanhangig is, oefent het controlerecht uit, zowel wat de vorm als wat de grond betreft. Hij mag zowel de wettelijkheid van de belasting, als de regelmatigheid van de heffing onderzoeken, zonder dat hij echter enig a preciatievermogen bezit aangaande de noodzakelijkheid of de geschiktheid van haar invoering.

De Poorter, Sercu e. a. t/ Stad Roeselare.

Gezien de bescheiden;

Overwegende dat eisers verzet hebben aangetekend tegen de uitvoering van een dwangbevel, dd. 25 oktober 1956, hun betekend door de Stad Roeselare, vervolging en benaarding van de Stadsontvanger, inhoudende bevel tot betaling van 148.800 frank, plus krozen en kosten, bedrag verschuldigd wegens indirecte belasting, zijnde de taks op het openen en verbreden van straten;

1. In feite :

Overwegende dat bij beraadslaging, dd. 28 november 1949, de Gemeenteraad van de Stad Roeselare, een indirecte belasting instelde, zijnde een taks op het openen van straten, kalseiden, borduren, voetpaden en riolen, dewelke goedgekeurd werd bij R.B. dd. 20 februari 1950;

Dat deze beslissing, hernieuwd, gewijzigd of aangevuld werd, door de beslissingen van 13 november 1950, 3 november 1953 en 27 december 1954, respectievelijk goedgekeurd bij K.B. dd. 10 september 1951, 27 februari 1954 en 19 april 1955;

Overwegende dat luidens artikel 1 van deze beslissing, onrechtstreekse taksen ingesteld werden op de eigenaars, palende aan de openbare wegen, die op kosten van de stad geheel of gedeeltelijk worden geopend, verbreed, verlengd of rechtgetrokken, of, waar op haar kosten, wegen of rioolwerken zijn uitgevoerd geweest;

Dat, bij toepassing van artikel 2, deze taksen invorderbaar zijn voor de reeds bestaande gebouwen of afgesloten eigendommen, van zodra de wegenwerken voltooid zijn en het verkeer op de openbare weg toegelaten wordt, hetgeen door de afkondiging van een besluit van het Schepencollege, zal vastgesteld worden;

Dat, naar luid van artikel 4, het volledig bedrag van de taks op het openen van straten, gelijk is aan de gezamenlijke prijs der aangeworven percelen grond, en de eenheid van taks berekend wordt door het totaal bedrag te delen door de gezamenlijke lengte meters van de beide zijden van de straat, en elke eigenaar belast wordt op grond van deze eenheidsprijs, in evenredigheid met de straatgevellengte van zijn belaste eigendom;

Overwegende dat eisers medeëigenaars zijn van een

perceel grond, gelegen te Roeselare, hoek Menenheirweg en Kerkstraat, groot 46 aren 96 centiares;

Overwegende dat de Stad Roeselare, gronden heeft onteigend voor het openen van de Nieuwe Kerkstraat en deze wegeniswerken heeft uitgevoerd;

Overwegende dat eisers aan de nieuwe straat palen, met een gevellengte van 80 meters;

Overwegende dat eisers op de rol der indirecte belasting op het openen van straten opgenomen werden, voor een gevellengte van 80 meter aan de eenheidsprijs van 1.900 frank de meter, zijnde voor het bedrag van 152.000 fr. - 3.200 fr. (rectificatie) = 148.800 frank;

Overwegende dat bij schrijven van 14 februari 1956, gericht aan de heer Arthur Depoorter, de heer Burgemeester liet weten, dat, ingevolge de tegenwerpingen van eisers, omvat in hun schrijven van 24 januari 1956, het College van Burgemeester en Schepenen, er toe besloten had aan eisers kwijtschelding te verlenen van de taks op het openen der Kerkstraat, op een gevellengte van 40 meter, kant Kerkstraat;

Overwegende dat door exploot van het ambt van deurwaarder Dujardin, dd. 29 Oktober 1956, dwangbevel betekend werd voor dit bedrag;

Dat tegen de uitvoering van dit dwangbevel, eisers verzet hebben aangetekend;

2. In rechte :

Overwegende dat het verzet gesteund is op een gedeeltelijke ontslaging van de taks, bij wijze van herleiden van de belastbare straatgevellengte, voor het invorderen der taks op het openen van straten, van 80 op 40 meter, om reden dat het urbanisatieplan voor de Heilig Hartwijk, in de Kerkstraat, een bebouwbare zone voorziet, van 40 meter, ten gunste van de grond waarvan eisers eigenaars zijn;

Overwegende dat verweerster, Stad Roeselare, beweert dat de ontslaging waarop eisers zich beroepen, nietig is : a) als strijdig met artikel 112 van de Grondwet; b) als strijdig met artikel 76,5° van de Gemeentewet; c) als strijdig met artikel 121 van de Gemeentewet;

Overwegende dat eisers beweren dat het College van Burgemeester en Schepenen niet buiten zijn bevoegdheid is gegaan, daar het hier gaat om de wijze van uitvoering van een beslissing van de Gemeenteraad en geenszins om een wijziging van deze beslissing;

Dat daarenboven de verklaring van de beslissing van de Gemeenteraad, gedaan door het College, en de toepassing der beslissing gedaan in het licht van deze verklaring, geheel overeenstemmen met de « ratio legis » van het belastingsreglement op het openen van nieuwe straten;

A. Principieën :

Overwegende dat artikel 112 van de Grondwet beschikt dat geen voorrechten op het stuk van belastingen kunnen worden verleend en dat geen vrijstelling of vermindering van betaling kan worden toegestaan, dan uit kracht van de wet;

Overwegende dat deze beschikking eenvoudig een toepassing is van artikel 6 der Grondwet, dat het beginsel van de gelijkheid van alle Belgen huldigt;

Overwegende dat dit beginsel enkel eist dat, de gestelde regelen voor eenieder moeten gelden, zodat, al de belastingschuldigen die zich in dezelfde voorwaarden bevinden, op dezelfde wijze in de belastingen moeten aangeslagen worden; (Boon : Belgisch Staats-

recht, bl. 357; Nouvelles : Lois polit. et adm. T. II, blz. 301; Thonissen : Const. belge annotée, blz. 317; Administratief Lexicon : v° Belastingen (Gemeente), blz. 25);

Overwegende dat echter een belasting wel slechts een bepaalde categorie belastingplichtigen treffen kan, wanneer diegenen, die zich in dezelfde voorwaarden bevinden, op gelijke wijze worden belast; (Verbr. 22 maart 1911, Pas. 1911, I, blz. 182; Verbr. 30 oktober 1922, Pas. 1923, I, blz. 34; Verbr. 19 maart 1923, Pas. 1923, I, blz. 242);

Dat daarenboven deze categorieën niet op willekeurige wijze mogen worden bepaald; Administratief Lexicon : v° Belastingen (Gemeente) blz. 25; Wilkin : Loi communale, T. I, blz. 258, T. III, blz. 1498);

Overwegende eindelijk, dat, door het invoeren der belasting het omzeilen van een Grondwettelijke beschikking of wettelijke beschikking, indien het gaat om een provinciale of gemeentebelasting, niet mag worden beoogd, om zodoende onrechtstreeks te bekomen wat rechtstreeks verboden is;

Dat in die gedachtengang, de openbare macht, bij middel van het belastingstelsel, artikel 11 van de Grondwet, dat beschikt dat niemand van zijn eigendom kan worden ontzet, dan ten algemene nutte, in de gevallen en op de wijze door de Wet bepaald, en mits billijke en voorafgaande schadeloosstelling, niet zou mogen verkrachten;

Dat dit artikel 11 toepasselijk is in geval van gelijk welke aanslag op de eigendom; (Boon : Belgisch Staatsblad, blz. 64);

Overwegende dat de Gemeenten, zonder aan deze principes tekort te komen, verhaalbelastingen kunnen vestigen, aan de grondslag van dewelke bepaalde uitgaven liggen door de Gemeente gedaan, waardoor inzonderlijk zekere categorieën van inwoners bevoordeeld worden; (Administratief Lexicon : v° Belastingen (Gemeente) blz. 21 en 96; Boon : Belgisch Staatsrecht, blz. 357; Nouvelles : Dr. Polit. et adm. 302).

Dat wat betreft de verhaalbelastingen die geheven worden om het trekken, rechtstrekken en verbreden van straten, en zo voort, deze gewettigd worden, doordat zij meestal een waardeverhoging betekenen voor de aanpalende eigenaars;

Dat echter de taks derwijze moet gevestigd worden dat al de in dezelfde voorwaarden verkerende belastingplichtigen, op dezelfde wijze behandeld worden, en zij niet mag strekken tot omzeiling van artikel 11 van de Grondwet;

Overwegende dat, luidens artikelen 75 en 76 van de Gemeentewet, de Gemeenteraad bevoegd is om het invoeren van de Gemeentebelastingen, en hij niet vermag deze macht over te dragen aan het College van Burgemeester en Schepenen; (Admin. Lexicon : v° - Belastingen (Gemeente), blz. 35; Rép. pr. Dr. belge : T. XIV, v° Taxes prov. et com. blz. 81);

Dat de Gemeenteraad ook alleen bevoegd is om de vrijstelling van taks te bedingen, of de gemeentebelasting te wijzigen of af te schaffen, ter uitsluiting van het College van Burgemeester en Schepenen; (Administratief Lexicon : v° Belastingen (Gemeente), bez. 27 en 35);

Dat ter zake onrechtstreekse belastingen, deze invorderbaar zijn, buiten elke inkohiering, door het enkel gebeuren van het feit, hetwelk op grond van het reglement dat de taxe invoert, ertoe aanleiding geeft; (Rép. pr. Dr. belge, T. XV, Taxes prov. et comm. blz. 87);

Dat echter deze mogen ingekohierd worden, of op een heffingstaat kunnen gebracht worden, door het college van burgemeester en schepenen, op grond van artikel 90, 2° van de Gemeentewet, waarbij het College

belast wordt met de uitvoering van de beslissingen van de Gemeenteraad;

Overwegende dat ter zake indirecte belastingen het college van Burgemeester en Schepenen geen bevoegdheid bezit, om bezwaren of verhalen te ontvangen van de belastingplichtigen tegen van hen gevorderde belastingen;

Dat deze zich verdedigen, ofwel, bij wijze van verzet tegen het dwangbevel, ofwel, bij wijze van gewoon verweer tegen de vordering tot betaling; (Rép. pr. Droit belge, T. XV, v° Taxes provinciales et communales, blz. 99);

Overwegende dat het College van Burgemeester en Schepenen, die een reclamatie tegen een indirecte belasting ontvangt, dus ervan niet wettelijk gevat wordt en derhalve erover geen uitspraak mag doen;

Dat het College van Burgemeester en Schepenen echter wel kan terugkomen op zijn vorige beslissing en de aanslag, die hij gevestigd heeft, kan wijzigen, in geval van materiële vergissing of verkeerde toepassing van het besluit van de Gemeenteraad, waarbij de onrechtstreekse taks werd ingevoerd; (De Tollenaere. Comment. de la loi Communale, T. I, blz. 1281; Wilkin : Les Taxes communales, n° 220);

Dat het College echter niet gemachtigd is, om, op die wijze, artikelen 6 en 112 van de Grondwet, te ontzenuwen of te omzeilen, door de aanslag van zekere belastingplichtigen te wijzigen en ze, voor andere belastingplichtigen, om dezelfde toestand, te behouden;

B. Toepassing :

Overwegende dat eisers medeëigenaars zijn van een perceel grond, gelegen aan de hoek van de Menenheirweg en de Kerkstraat, te Roeselare;

Overwegende dat zij aangeslagen werden in de taks op het aanleggen van straten, voor een straatgevellengte van 80 meters, op dewelke hun grond aanpaalde, met de nieuwe Kerkstraat te Roeselare;

Overwegende dat eisers, door een schrijven van 24 januari 1956, gericht tot het College van Burgemeester en Schepenen, een opmerking deden betreffende deze aanslag, hun bekendgemaakt bij aanslagbiljet van 8 december 1955;

Dat zij lieten uitschijnen dat hun grond op 80 meter uitgaat in de nieuwe Kerkstraat en op 50 meters op de Menenheirweg, maar dat alleenlijk dertig meter bouwgrond overbleven in de Kerkstraat, eens de grond in Menenheirweg als bouwgrond, die hij vroeger was, uitgebaat op een diepte van 30 meter, daar, wegens gebrek aan diepte van de grond, de twee straatgevellengten, palende aan de nieuwe straat en aan de vroeger reeds bestaande straat, niet samen, op geheel de lengte, als bouwgrond konden dienen;

Overwegende dat bij schrijven van 14 februari 1956, de haar Burgemeester, onder melding « Openen van straten op het H. Hartkwartier, gedeeltelijke kwijtschelding van belasting », liet weten, dat in zitting van 13 februari 1956, het College van Burgemeester en Schepenen er toe besloten had aan eisers kwijtschelding te verlenen van de taks op het openen der Kerkstraat, over een gevellengte van 40 meter, kant Kerkstraat;

Overwegende dat het College van Burgemeester en Schepenen, geen bevoegdheid bezit om aan een belastingplichtige kwijting te verlenen van een taks voor dewelke hij regelmatig aangeslagen werd;

Overwegende echter dat men zich niet louter mag houden bij de gebruikte termen en bewoordingen, maar dat de rechter moet nagaan de juiste aard en draagwijdte van de onderzochte rechtshandeling;

Dat, ter zake, het College alleenlijk de grondslag (assiette) van de belasting van 80 meters straatgevellengte teruggebracht heeft op 40 meters, zodat de vermindering van de belasting enkel het gevolg is van de wijziging van de belastbare straatgevellengte;

Overwegende dat, om dit te beslissen, het College zich heeft laten bewegen door de overweging dat maar 40 meter straatlengte in de nieuwe Kerkstraat konden aangezien worden als bouwgrond; dat volgens het urbanisatieplan van de Stad Roeselare, 40 van de 80 meter straatlengte in de nieuwe Kerkstraat, medegaan met de Menenheirweg; dat eisers maar op een straatgevellengte van 40 meters voordeel hadden van de nieuwe bestrating, om reden dat de 40 andere meters reeds bouwgrond waren, daar de grond uitgaaf op de reeds vroeger bestaande Menenheirweg, en eindelijk, dat de nieuwe Kerkstraat niet in haar geheel voltrokken werd, zoals voorzien door het urbanisatieplan;

Overwegende dat dusdoende, het College artikel 4 van het reglement op de taks op het openen van straten, in die zin heeft uitgelegd, of verklaard, dat door straatgevellengte, waarvan spraak in dit artikel, enkel hoeft verstaan te worden, de lengte van aanpalende bestrating, waardoor de aanpalende grond, bouwgrond wordt met uitsluiting van hetgeen paalt aan grond die reeds bouwgrond was ten gevolge van zijn ligging langs een reeds bestaande straat, hetgeen het gewoon geval zijn zal voor de gronden aan de hoek van twee straten gelegen;

Overwegende dat het College van Burgemeester en Schepenen belast met de uitvoering der beslissingen van de Gemeenteraad, en op grond van deze uitvoerende macht, gelast is met het vestigen der aanslagen, noodzakelijk het recht bezit de uit te voeren beslissing te verklaren in geval van twijfel;

Overwegende dat het College van Burgemeester en Schepenen echter niet vermag onder voorwendsel van verklaring een beslissing van de Gemeenteraad uit te voeren, in tegenstrijd met een duidelijke tekst en preciese bewoordingen, of met de onbetwistbare bedoeling van de Gemeenteraad;

Overwegende dat ter zake de verklaring van artikel 4 door het College van Burgemeester en Schepenen in tegenstrijd is, noch met de tekst van het besluit van de Gemeenteraad, noch met de zekere bedoeling van de Gemeenteraad, die de taks heeft ingevoerd; z

Dat inderdaad enerzijds artikel 4 geen bepaling inhoudt van de bewoordingen « gezamenlijke lengte meters van de beide zijden van de straat » en « straatgevellengte », zodat het College deze termen kan verklaren als zijnde de « nuttige lengte » of « nuttige straatgevellengte », dit is de lengte van de grond, palend aan de nieuwe straat, en die geschikt is tot het optrekken van gebouwen en anderzijds zulke verklaring strookt met de bedoeling van de raad, daar de « ratio legis » van een verhaaltaks juist bestaat in de vergelding van het bijzonder voordeel dat bepaalde burgers trekken uit de uitvoering van de werken, die aanleiding geven tot het innen der taks;

Overwegende echter dat het College gehouden is deze bepaling van artikel 4 toe te passen, in al de gelijkaardige gevallen, dit is, op al de gronden gelegen aan de hoek van twee straten, waarvan de ene maar nieuw geopend werd, en deze bepaling niet mag beperkt worden op één of enige uitgekozen individuele gevallen, op gevaar artikelen 6 en 12 van de Grondwet te schenden;

Overwegende dat verweerster tevergeefs beweert dat de beslissing van het College indruist tegen artikel 71 van het Reglement van de Gemeentelijke comptabiliteit : (K.B. van 17 februari 1945);

Dat dit artikel als volgt luidt : « De Ontvanger moet

op eigen verantwoordelijkheid en zonder het bevel of de machtiging van het Gemeentebestuur af te wachten, zich beijveren opdat de ontvangsten waarvan de invordering hem is opgedragen, spoedig binnen komen en daartoe de nodige vervolgingen inspannen »;

Overwegende dat dit artikel alleen aan de gemeenteteontvanger oplegt de gemeentebelasting in te vorderen, elf op eigen initiatief, maar op grond van de aanslagen zoals die gevestigd zijn;

Dat daardoor het College van het recht niet beroofd wordt ambtshalve of op aanvraag de gronden van een aanslag naderhand te wijzigen, om reden van materiële vergissing of verklaring van de beslissing van de Gemeenteraad;

Overwegende dat de Rechter, gevat van een verzet tegen een dwangbevel, tot betaling van een indirecte taks, het controlerecht uitoefent, alzowel wat de vorm, als wat de grond betreft; (Wilkin : Loi commun. T. III, blz. 1573);

Dat hij alzowel de wettelijkheid van de taks, als de regelmatigheid van de heffing, onderzoeken mag, zonder dat hij echter enige appreciatievermogen bezit aangaande de noodzakelijkheid of geschiktheid van haar invoering; (Verbr. 22 januari 1900, Pas. 1900, I, blz. 118);

Overwegende dat ten deze, eens dat het College van Burgemeester en Schepenen, bij beslissing dd. 13 februari 1956, de grondslag van de taks voor het openen van straten gewijzigd had, door de belastbare straatgevellengte van 80 meter op 40 meter terug te brengen, tegenover eisers wettelijk geen dwangschrift meer afgeleverd kon worden, voor betaling van de taks, berekend op grond van een straatgevellengte van 80 meter;

Overwegende dat eisers de taks betaald hebben, berekend a rato 40 meter gevellengte;

Overwegende dat dus het verzet gegrond voorkomt;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Verklaart het verzet ontvankelijk en gegrond;

Verklaart nietig het aangevochten dwangbevel en zegt dat het niet mag uitgevoerd worden;

Verwijst verweerster in de kosten;

Zegt dat er geen aanleiding bestaat om het vonnis uitvoerbaar te verklaren bij voorraad.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

1e Kamer — 23 december 1957.

Voorzitter : M. Kranzen.

Rechters : MM. Périlleux en Strauven.

Advocaten : Mrs. Monette (Brussel) en Willems.

Dodelijk arbeidsongeval. — Slachtoffer : niet-loontrekende leerjongen. — De ouders hebben geen recht op rente.

De rechthebbenden, vermeld onder de letters C, D en E van artikel 4 arbeidsongevalwet, kunnen slechts aanspraak maken op de vergoedingen, indien zij bewijzen, dat zij rechtstreeks genoten van het loon van het slachtoffer.

Ten behoeve van de rechthebbenden, die onder hetzelfde dak woonden, bestaat evenwel een wettelijk vermoeden, dat zij van zijn loon genoten (artikel 4, voormeld slot).

Het wettelijk vermoeden van het bestaan van een onbekend feit — in casu het rechtstreeks genot van

het loon — kan echter slechts opgaan, wanneer de door de wet vooropgestelde bekende feiten aanwezig zijn, dus in casu het bestaan van een salaris en het samenwonen onder hetzelfde dak.

Daar in het onderhavig geval vaststaat, dat het slachtoffer geen loon genoot, werkt het wettelijk vermoeden niet; de ouders konden niet genieten van iets, dat niet bestond.

N.V. Le Secours de Belgique t./Tupitti-Paisini.

Gelet op het bestreden vonnis van de Vrederechter van het kanton Peer van 13 augustus 1957, regelmatig in vorm van uitvoerbare uitgifte voorgebracht;

Overwegende dat Tupitti Thomassa, zoon van geïntimeerden, overleden is ingevolge een arbeidsongeval;

Overwegende dat hij op het ogenblik van het ongeval in dienst was als leerjongen zonder salaris;

Overwegende dat de eerste rechter aan geïntimeerden de rente toekende voorzien bij artikel 4, C van de wet op de arbeidsongevallen;

Overwegende dat appellante voorhoudt dat bij toepassing van gezegd artikel 4 in fine, deze renten niet worden toegekend omdat het slachtoffer geen salaris genoot;

Overwegende dat de rechthebbenden vermeld onder littera C, D en E van bedoeld artikel slechts aanspraak kunnen maken op de vergoedingen mits zij bewijzen dat zij rechtstreeks genoten van het salaris van het slachtoffer; dat er nochtans ten gunste van de rechthebbenden die onder hetzelfde dak woonden als het slachtoffer, een wettelijk vermoeden bestaat dat zij genoten van zijn salaris;

Overwegende dat geïntimeerde terecht voorhoudt dat het wettelijk vermoeden van het bestaan van het onbekende feit, — in casu het rechtstreeks genot van het salaris, — slechts kan worden afgeleid, wanneer de door de wet vooropgestelde bekende feiten voorhanden zijn, dus hier het bestaan van een salaris en het samenwonen onder hetzelfde dak;

Overwegende dat partijen akkoord gaan, dat slachtoffer en geïntimeerden onder hetzelfde dak woonden, doch dat eerstgenoemde geen salaris genoot;

Overwegende dat in die voorwaarden uit de aldus gekende feiten, niet kan worden afgeleid, dat geïntimeerden genoten van het salaris van het slachtoffer; dat men niet kan genieten van iets dat niet bestaat;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte uit de tekst van artikel 1 van de wet op de arbeidsongevallen, waarbij bepaald wordt dat de niet-bezoldigde leerjongens gelijkgesteld worden met de arbeiders, meent te kunnen afleiden dat geïntimeerden recht hebben op vergoeding;

Overwegende dat voorzeker de niet-bezoldigde leerjongens wanneer zij slachtoffer worden van een werkongeval, gelijkgesteld worden met de arbeiders, b.v. voor persoonlijke vergoedingen, maar dat dit niet wegneemt dat de hoger vermelde rechthebbenden slechts dan aanspraak kunnen maken op vergoedingen, wanneer zij rechtstreeks genoten van het salaris van het slachtoffer;

Dat zij dus geen aanspraak kunnen maken op vergoedingen, wanneer het rechtstreeks genieten van een salaris niet bestaat, hetzij dat het slachtoffer een onbezoldigde leerjongen is, hetzij dat het een om de een of andere reden niet-bezoldigde arbeider zou zijn;

Overwegende dat de eerste rechter uit de tekst van artikel 6 van voornoemde wet meent te mogen kunnen afleiden dat de met het slachtoffer samenwonende ouders recht zouden hebben op vergoedingen gebaseerd

op de berekening van een fictief loon, zoals voorzien voor de onbezoldigde leerjongens;

Overwegende dat de begrippen « fictief loon » en « rechtstreeks genieten van een dergelijk loon » onverenigbaar zijn;

Dat de termen van artikel 4 in fine duidelijk zijn en klaarblijkelijk doelen op het genot op het ogenblik van het ongeval en niet op het mogelijke genot op latere leeftijd;

Overwegende dat de wet op de arbeidsongevallen voor doel heeft een forfaitaire vergoeding aan de slachtoffers en hun rechthebbenden te verzekeren;

Dat het forfait noodzakelijkerwijze voor de enen in sommige gevallen voordelig zal uitvallen en voor anderen onvoordelig;

Dat de tekst van de wet echter in geen geval toelaat aan te nemen dat zij aan de rechthebbenden aangeduid onder littera C, D en E van artikel 4 vergoedingen heeft willen toekennen in vervanging van voordelen die zij gedurende het leven van het slachtoffer niet genoten;

Overwegende dat de aanspraken van geïntimeerden dus ongegrond zijn;

Gelet op de voorschriften van de artikelen 2, 30 tot 37 der wet van 15 juni 1935, welke nageleefd werden;

Om deze beweegredenen,

De Rechtbank, zetelend in graad van hoger beroep, statuerende wedersprekelijk, verklaart het beroep onvankelijk en gegrond;

Dienvolgens doet het bestreden vonnis te niet;

Doende wat de eerste rechter had moeten doen, verklaart de eis van geïntimeerden ongegrond;

Wijst hen af;

Legt de kosten van eerste aanleg en van beroep bij toepassing van artikel 29 van de wet op de arbeidsongevallen ten laste van appellante.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

Kortgeding. — 4 juli 1958.

Voorzitter : G. De Smet.

Advocaten : Mrs Buch, Van Leynseele en P. M. Orban.

Sekwester. — Vraag strekkende tot het voorleggen van afrekening. — Interpretatie van artikel 45 der wet van 25 maart. — Onbevoegdheid van de Voorzitter zetelende in Kortgeding.

Uit de omstandigheid dat een sekwester bij bevelschrift van de Voorzitter der Rechtbank werd aangeduid mag niet worden afgeleid dat deze Magistraat bevoegd is om te beslissen over een vraag strekkende tot het voorleggen der afrekening door het sekwester.

Echtgenoten Willems t/ De Meirsman.

Overwegende dat de vordering ertoe strekt verweerder te verplichten rekening te doen van de bedragen door aanlegger gestort;

Overwegende dat er geen reden van hoogdringendheid voorhanden is;

Overwegende dat aanlegger zich overigens vergist nopens de draagwijdte van artikel 45 der Wet van 25 maart 1876; dat hij, uit het feit dat de sekwester

bij bevel benoemd werd, meent te mogen afleiden dat de Voorzitter, zetelende in Kortgeding, die de sekwester benoemd heeft, ook bevoegd is om over het doen van rekening te beslissen; dat aanlegger immers aldus uit het oog verliest dat de Voorzitter, gelet op de hoogdringendheid die destijds bestond, in de plaats van de rechtbank de sekwester aanduidde en dat het alleen de rechtbank is die bevoegd om over het doen van rekening te beslissen;

Om deze redenen,

Wij, enz...
verklaren ons onbevoegd.

NOOT: Artikel 45 van de wet op de bevoegdheid heeft alleen verband met de plaatselijke bevoegdheid. Het is altijd de Rechtbank en nooit de Voorzitter die over de vraag tot afrekening te beslissen heeft. Dit wordt zeer duidelijk naar voor gebracht in Les Pandectes Belges V° Reddition de compte n° 198. — « L'art. 527, C. proc. civ. portait que les comptables commis par justice sont poursuivis devant les juges qui les ont commis, et les autres, à part les tuteurs, devant les juges de leur domicile. L'art. 45 de la loi du 25 mars 1876, qui abroge et remplace l'art. 527, a fait disparaître la compétence à raison du domicile du comptable ». Voy. Pand. B. V° Compétence civile territoriale n° 400; Pand. Bormans, Compt. n° 894; Bontemps, Compét. sur l'art. 45 n° 4.

De wet, de rechtspraak en de rechtsleer in verband met een vraag tot afrekening spreken altijd van Les Juges — Le Jugement — Le Tribunal, enz. (zie Rép. Prat. V° Compte n° 28. Pand. B. Reddition de compte n° 244; zie Luik 10 mei 1858 Pas. 1858, II, p. 391).

CORRECTIONELE RECHTBANK TE GENT

5e Kamer. — 14 mei 1957.

Voorzitter: M. Brunin.

Rechters: M.M. Colle en De Wulf.

Substituut-Procureur des Koning: M. Deweer.

Advocaten: Mrs De Gezelle, De Vlieghe en Duchene.

Wegverkeer. — Spoorvoertuigen als verkeersbelemmering. — Niet-toepasselijkheid van artikel 114 van het verkeersreglement. — Niet-toepasselijkheid van de bij het K.B. van 26 maart 1936 voorgeschreven signalisatie aan de overwegen op de industriële aansluitingssporen. — Gelijkgroondse kruising van de openbare weg door een spoor. — Toepasselijkheid van artikel 18 van het verkeersreglement.

Krachtens art. I, lid 2 van het verkeersreglement vallen spoorvoertuigen, die van de openbare weg gebruik maken, niet onder de toepassing van dit reglement; derhalve dienen deze voertuigen aan de overwegen niet als verkeersbelemmeringen te worden gesignaleerd op de door art. 114 van het verkeersreglement bepaalde wijze.

De bij het K.B. van 26 maart 1936 voorgeschreven signalisatie aan de overwegen, is ingevolge art. 16 van de wet van 25 juni 1891 niet van toepassing op de industriële aansluitingssporen.

De weggebruikers moeten art. 18 van het verkeersreglement in acht nemen, ook wanneer een spoor de openbare weg gelijkgronds kruist. Zij moeten derhalve bij het naderen van een daarop rijdend spoorvoertuig het spoor vrijmaken en zich zodra

mogelijk er van verwijderen, zodat de doorgang vrijkomt.

O. M. Electrochimie t/ Schoeters, Union Chimique, Matthys en N.M.B.S.

Gezien de expeditie van het vonnis op tegenspraak gewezen door de politierechtbank van het 2° kanton Gent, dd. 27 november 1956, waarbij:

— de eerste en derde verdachte, ieder veroordeeld werden tot een geldboete van 15 frank op 300 frank gebracht bij toepassing van artikel 1 Wet 5 maart 1952 betreffende de opdecimes of tot een vervangende gevangenisstraf van 3 dagen voor iedere geldboete van 15 frank x 20;

— de eerste en derde verdachte ieder tot de helft van de kosten van het geding werden veroordeeld, begroot op 122 frank;

— gezegd werd dat de tenuitvoerlegging van de straf ten opzichte van eerste en derde verdachte zal geschorst worden gedurende de termijn van 1 jaar, te rekenen van heden af en zulks overeenkomstig de voorwaarden van artikel 9 Wet 31 mei 1888 gewijzigd door Wet 14 november 1947, behalve de kosten;

de tweede en vierde gedaagde burgerlijk verantwoordelijk werden verklaard voor de geldboete en solidair verantwoordelijk voor de kosten, respectievelijk van de eerste en derde verdachte;

Op burgerlijk gebied:

— beide betichten solidairlijk met de burgerlijke verantwoordelijke partijen N.M.B.S. en U.C.B. en de ene bij gebreke aan de andere veroordeeld werden in de betaling ener schadevergoeding van 9.771 frank met de vergoedende intresten, de gerechtelijke intresten en de kosten;

Uit hoofde van:

De 1° en 3°: verdacht van te Gent op 16 december 1955, bestuurder zijnde van de openbare weg: weggebruiker zijnde op de openbare weg, verzuimd te hebben, tussen het aanbreken van de dag en het vallen van de avond een verkeersbelemmering aan te duiden door rode vlaggetjes (artikel 144 K.B. 8 april 1954),

De 2° en 4° gedaagde: burgerlijk verantwoordelijk onderscheidenlijk met de eerste en de derde hun aangestelde voor de veroordeling tot de kosten en de boete (art. 6 wet 1 augustus 1899);

Overwegende dat de hogere beroepen tijdig werden ingesteld en regelmatig zijn naar de vorm;

Overwegende dat voor de behandeling van de zaak en de processtukken gebruik werd gemaakt van de nederlandse taal;

Op burgerlijk gebied:

Overwegende dat de verdachte Mathys, aangestelde van de N.M.B.S. en vergezeld door de verdachte Schoeters, een locomotief, toebehorende aan de N.V. U.C.B., bestuurde op een aansluitingsspoor van de N.V. U.C.B. met de sporen van de N.M.B.S.;

Dat deze locomotief, in de omgeving van de overweg der Panterschipsstraat, in aanrijding kwam met een bestelwagen toebehorende aan de « Société Belge d'Electrochimie »;

Overwegende dat krachtens artikel 1, alinea 2, van het K.B. dd. 8 april 1954, de spoorvoertuigen, die van de openbare weg gebruik maken, niet onder de toe-

passing van dit reglement vallen; dat derhalve deze voertuigen als verkeersbelemmeringen aan de overwegen niet dienen te worden gesignaleerd op de wijze voorzien door artikel 114 van het Verkeersreglement;

Overwegende dat de signalisatie aan de overwegen, voorzien bij het K.B. dd. 26 maart 1936, niet van toepassing is op de industriële aansluitingssporen ingevolge artikel 16 der Wet van 25 juli 1891 (Cfr. Van Roye; Le Code de la Circulation, n° 1547);

Overwegende dat de overweg, op ongeveer 45 meter vóór de sporen, gesignaleerd is door het gevaarsteken n° 5 in de bijlage I van het K.BK dd. 8 april 1954;

Overwegende dat, bij het naderen van de overweg, aanhoudende fluitsignalen door de inzittenden van de locomotief werden gegeven;

Overwegende dat de weggebruikers het artikel 18 van het K.B. dd. 8 april 1954 moeten eerbiedigen, ook wanneer een spoor de openbare weg gelijkgronds kruist; dat zij bij het naderen van een daarop rijdend spoorvoertuig, het spoor moeten vrijmaken en er zich zodra mogelijk moeten van verwijderen, zodat de doorgang vrij komt (Cfr. Van Roye, op. cit. n° 1540 en 1542);

Overwegende dat het feit ten laste gelegd van de verdachten niet bewezen is;

Op burgerlijk gebied :

Overwegende dat wegens de vrijspraak van de verdachten en het buiten zaak stellen van de gedaagden, U.C.B. en N.M.B.S., de rechtbank niet bevoegd is om kennis te nemen van de eis van de burgerlijke partij « Société Belge d'Electrochimie »;

Op deze gronden :

Verklaart de hogere beroepen ontvankelijk en gegrond;

Doet het bestreden vonnis te niet, zowel op strafrechtelijk als op burgerlijk gebied en opnieuw wijzende,

Op strafrechtelijk gebied :

Ontslaat de verdachten Schoeters en Mathys van de vervolging zonder kosten;

Stelt de gedaagden U.C.B. en N.M.B.S. buiten zaak; Zegt dat de kosten van beide instanties ten laste van de Staat zullen blijven;

Op burgerlijk gebied :

Verklaart zich niet bevoegd om kennis te nemen van de eis der burgerlijke partij « Société Belge d'Electrochimie »;

Veroordeelt deze burgerlijke partij in de kosten van haar stelling.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN (zetelend in koophandelszaken)

27 februari 1958.

Voorzitter : M. Driessen.

Rechters : M.M. Winants en Van Alsteen.

Advocaten : Mrs Defraigne en Valkenborg.

Ontoelaatbaar bewijsaanbod. — « Nemo auditur turpitudinem suam allegans ».

Aanbod van verweerder te bewijzen, dat de inhoud van een door hem ondertekende brief niet met de werkelijkheid overeenstemde, omdat die brief werd opgemaakt met de bedoeling van een verzekeringsmaatschappij een vergoeding te bekomen van de schade die zou veroorzaakt zijn door een brand in verweerders' magazijn. Dit bewijs-aanbod kan niet worden toegelaten, daar verweerder zich aldus beroept op bedrog of poging tot bedrog, waaraan hij zich schuldig heeft gemaakt. Immers « Nemo auditur turpitudinem suam allegans ».

Rossion, Lambert en Valkenborg t/ Biesmans.

Overwegende dat de eis strekt : 1) tot teruggave van motors, door verweerder op zicht ontvangen van de rechtsvoorganger van aanleggers, of, bij gebrek aan teruggave van deze motors, tot betaling van hun waarde, zijnde de som van 16.500 frank; 2) tot betaling van de som van 5.000 frank, als vergoeding voor de schade, die door verweerder aan aanleggers, in hun handel, zou aangericht geworden zijn;

Overwegende dat verweerder, in zijn mondelinge besluiten voor de Rechtbank, verzaakt heeft aan de exceptie, die hij in zijn schriftelijke besluiten opwerpt, als zou de eis van aanleggers niet ontvankelijk zijn;

Overwegende dat de overhandiging op zicht aan verweerder van de zes in de inleidende dagvaarding nader beschreven motors bewezen is door het schrijven, in datum van 19 maart 1956, door aanleggers voorgelegd, dat verweerder bekend ondertekend te hebben;

Overwegende dat verweerder aanbiedt te bewijzen dat de inhoud van dat schrijven niet met de werkelijkheid overeenkomt, bepaaldelijk : dat het opgemaakt werd met de bedoeling van een verzekeringsmaatschappij een vergoeding te bekomen voor de schade, die door een brand in verweerders' magazijn zou veroorzaakt geworden zijn;

Overwegende dat verweerders aanbod van bewijs niet kan toegelaten worden, daar hij zich aldus beroept op bedrog of poging tot bedrog, waaraan hij zich plichtig maakte (« Nemo auditur turpitudinem suam allegans »);

Overwegende dat de eis tot teruggave der motors of tot betaling van hun waarde dus gegrond is;

Overwegende dat aanleggers het bewijs niet bijbrengen, noch aanbieden dat door verweerders' schuld hun schade toegebracht werd in hun handel;

Overwegende dat verweerder, bij tegeneis, betaling vordert van de som van 4.508 frank, zijnde het bedrag van een factuur wegens levering van rolluiken; dat aanleggers, de exceptie van wettelijke schuldvergelijking inroepende, opwerpen dat verweerder hun ook de som van 6.800 frank verschuldigd is wegens levering van motors en één transformator;

Overwegende dat het vaststaat : 1) blijkens schrijven van 11 februari 1957 door verweerder voorgelegd, dat hem de som van 4.508 frank verschuldigd is; 2) blijkens schrijven van 14 februari 1957, door aan-

leggers voorgelegd, dat hun de som van 6.800 frank ook verschuldigd is; dat, bijgevolg, de tegeneis van verweerder moet afgewezen worden, vermits zijn schuldvordering, tengevolge van de door aanleggers terecht ingeroepen wettelijke schuldvergelijking, te niet gegaan is; dat, duidelijkheidshalve, hier dient aangemerkt dat, ingevolge van de ingeroepen schuldvergelijking, de schuldvordering van aanleggers nog slechts blijft bestaan ten belope van de som van 6.800 — 4.508 = 2.292 frank; dat aanleggers, in huidig geding, echter geen betaling vorderen van deze som;

Gezien artikelen 2, 30 tot 37 en 55 tot 59 der Wet van 15 juni 1935, gewijzigd door de Wet van 20 juli 1939;

Om deze redenen :

De Rechtbank, zetelende in handelszaken, statuerende op tegenspraak;

Veroordeelt verweerder aan aanleggers terug te geven de zes in de inleidende dagvaarding beschreven motors; bij gebrek aan teruggave binnen de acht dagen na betekening van onderhavig vonnis, veroordeelt hem hun te betalen de som van 16.500 frank, plus gerechtelijke intresten;

Wijst de eis van aanleggers, strekkende tot betaling van 5.000 frank bij wijze van schadevergoeding af;

Wijst verweerders' tegeneis, strekkende tot betaling van de som van 4.508 frank, af.

Verwijst verweerder in de kosten van het geding.

VREDEGERECHT TE SINT-GILLIS — BRUSSEL

20 juni 1958.

Rechter : M. Moerens.

Advocaten : Mrs Van Roy en Custers.

Verplichte aansprakelijkheidsverzekering wegens motorrijtuigen. — Betreft niet schade, die alleen door het rijtuig zelf is veroorzaakt.

Door de bewoordingen van artikel 2, 1 van de wet van 1 juli 1956 (in het bijzonder het voornaamwoord « zij » d.w.z. de rijtuigen), heeft de wetgever niet op het oog gehad iedere door het rijtuig zelf veroorzaakte schade te doen dekken, wanneer geen buitenagent bij het veroorzaken van de schade is tussengekomen en zelfs wanneer het slechts een passieve rol heeft gehad.

Door voormelde bepaling is niet een nieuw begrip in het burgerlijk recht geschapen, nl. niet het begrip « een onbezielt voorwerp als rechtsonderwerp ».

P.V.B.A. Rossel & Co t/ N.V. Mercator.

Aangezien de eis er toe strekt betaling van 1.300 fr. te bekomen van verweerster, in haar hoedanigheid van verzekeraar van een N.V. Periodica, bedrag van de schade veroorzaakt aan een wagen toebehorende aan eiseres;

1. Materialiteit der feiten.

Aangezien partijen het eens zijn om te verklaren dat :

« op 18-7-57 rond 24 uur bevond zich een autocamionnette, welke toebehoort aan de uitgeverfirma N.V. Periodica, geparkeerd aan een perron van het Zuidstation te Brussel. De deur van de wagen stond

op een kier. Een brievenbesteller, de genaamde Durant, kwam voorbij de wagen en gooide de deur open welke terecht kwam tegen de auto van tegenpartij Rossel & Cie, die zich naast de wagen van Periodica bevond. Hierdoor werd wagen van Rossel beschadigd aan het koetswerk, linker achterkant. »

De brievenbesteller die de schade veroorzaakte is noch eigenaar, noch houder, noch bestuurder van de wagen van de N.V. Periodica, noch haar aangestelde.

2. Rechterlijke grond van de eis.

Eiseres steunt zich op artikel 2, 1 van de wet van 1-7-1956 : « Tot het verkeer... worden motorrijtuigen slechts toegelaten, indien de burgerrechtelijke aansprakelijkheid, waartoe zij aanleiding kunnen geven, gedekt is door een verzekering welke aan de bepalingen van deze wet beantwoordt. »

3. Discussies.

Aangezien eiseres beweert dat door die woorden (en in het bijzonder het voornaamwoord : « zij » (de rijtuigen), de wetgever in het oog had ieder schadelijke daad te doen dekken door het rijtuig zelf veroorzaakt, zonder tussenkomst van een buitenagent en zelfs wanneer het alleenlijk een passieve rol had;

Aangezien die bewering voor gevolg zou hebben een nieuw begrip in burgerlijk recht te scheppen : « een onbezielt voorwerp als rechtsonderwerp »;

Aangezien vooral blijkt dat indien de wetgever een zo nieuw en revolutionair begrip in het burgerlijk recht had willen inbrengen, hij het duidelijk had gezegd en dat de parlementaire werken er over overvloedig hadden gesproken;

Dat men zulke wil niet kan afleiden van het enig feit dat de wetgever, in een alleenstaande zin, als onderwerp heeft gebruikt : « de motorrijtuigen, en niet « hunne eigenaars », houders of bestuurders »;

Dat overigens dit artikelgedeelte (2-1 al. 1) verwijst naar : « de verzekering welke aan de bepalingen van deze wet beantwoordt »;

Dat in haar artikel 3 de wet uitdrukkelijk voorziet hetgeen de verzekering moet dekken : « de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de eigenaar, van iedere houder en van iedere bestuurder » dat er niet bijgevoegd werd : « en van het rijtuig zelf »;

Dat artikel 1 van de wet klaar en duidelijk zegt wat moet verstaan worden onder verzekerden : Zij (in de Franse tekst : les personnes) wier aansprakelijkheid gedekt is; dat er geen spraak is van de rijtuigen;

Dat de referentie aan het Benelux-verdrag zonder gepastheid voorkomt;

4. Schatting.

Aangezien verweerster akte vraagt van hare schatting van de vordering op 5.000 fr.;

Dat de vordering alleenlijk strekt tot een betaling te bekomen van 1.300 fr., dat wanneer er een wettelijke basis van schatting bestaat (artikelen 21 en 33 wet van 25-3-1876), de schatting door de partijen zonder gevolg blijft. (Verbr. 27-5-1886, P. 1886, I, 243; Verbr. 8-6-1922, P. 1922, I, 348).

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, op tegenspraak en in laatste aanleg, beslissende,

Zeggen de eis ongegrond en wijzen eiseres er van af met veroordeling in de kosten.

Zeggen dat het niet past akte te verlenen aan verweerster van hare schatting van de vordering aan een hoger bedrag dan dit van de eis.

BOEKBESPREKING

A. Houtekier, — Het afbetalingscontract. Met woord vooraf van Mr. Jean Van Ryn, advocaat bij het Hof van Verbreking, professor aan de Universiteit te Brussel, — Vlaamse rechtskundige bibliotheek, 1958, — De Sikkel, Antwerpen.

Het is voor de schrijver van deze recentie een bijzonder genoegen de auteur en zijn werk aan de lezers van het Rechtskundig Weekblad te mogen voorstellen.

De Heer Houtekier gaf reeds tijdens zijn studiejaren menigvuldige bewijzen van zijn bijzondere begaafdheid op het gebied van de rechtswetenschap. Geen wonder dan ook dat hem, in 1951, als eerste van zijn promotie, door de Faculteit der rechtsgeleerdheid te Brussel, de prijs René Marcq werd toegekend — prijs die gegund wordt aan de student die tijdens het afgelopen jaar, naast schitterende studies (in casu telkens de grootste onderscheiding) blijk had gegeven van de meeste wetenschappelijke aanleg.

De verwachtingen werden dan ook geenszins teleurgesteld. De verschillende artikels die de Heer Houtekier, hetzij alleen hetzij in medewerking met zijn voormalige meesters liet verschijnen, bewijzen inderdaad dat hij zich van het in hem gestelde vertrouwen waardig heeft getoond.

Zijn commentaar op de wet van 9 juli 1957 verstrekt ons daarvan, voor zover nodig, een nieuwe bevestiging.

« Deze taak — zo schrijft Professor Van Ryn in het woord vooraf — was tamelijk zwaar wegens de onbetwistbare ingewikkeldheid van deze nieuwe wetgeving, alsook wegens hare eigenaardigheid. Met de bedoeling de kopers tegen hun onwetendheid of hun onvoorzichtigheid te beschermen, bracht de wetgever inderdaad een zeer complex stelsel tot stand... Deze moeilijke taak werd door de schrijver op een schitterende wijze volbracht ».

In een eerste titel onderzoekt de auteur de *wording en de juridische aard* van de wet van 9 juli 1957 tot regeling van de verkoop op afbetaling en van zijn financiering.

Het *toepassingsgebied der wet* t.t.z. de contracten (de verkoop, de dienstverrichting en de lening op afbetaling) die onder toepassing vallen van de wet, maakt het voorwerp uit van de tweede titel.

Titel drie behelst een uitvoerige beschrijving van de *reglementering der contracten op afbetaling*. Aldaar worden onder meer nu eenmaal voor de verkoop op afbetaling dan weer voor de lening op afbetaling, achtereenvolgens de vormvereisten, de grondvereisten en de sancties onderzocht.

In de titels vier en vijf komen de *afhouding en afstand van loon* alsmede het *voorbehoud van eigendom aan de beurt*.

Onder titel zes — *controle en toezicht* — worden de administratieve en strafrechtelijke kwesties aangaande de erkennning en de inschrijving van de handelaars op afbetaling alsmede de daarbij horende sancties bestudeerd.

Titel zeven is gewijd aan de *geschillen* die kunnen ontstaan bij de toepassing van de wet zowel op burgerlijk gebied als op strafrechtelijk- en bestuurlijk gebied.

Uiteindelijk worden in titels acht, negen en tien de in werking treding en toepassing van de wet alsmede gegevens van vergelijkende aard (Nederland, Engeland, Verenigde Staten van Amerika, Groot-Hertogdom Luxemburg, Frankrijk, Duitsland en Oostenrijk) en van internationaal privaatrechterlijke aard

terzake behandeld, terwijl in bijlage niet enkel de Belgische wetgeving maar ook de Nederlandse alsmede een aantal formulieren worden opgenomen.

Indien deze bondige inhoudsopgave van het werk van de Heer Houtekier mag volstaan om een algemeen overzicht te geven van de door hem behandelde stof, dan is zij blijkbaar onvoldoende om een juist idee te geven van de voortreffelijke manier waarop de auteur de meest ingewikkelde problemen wist aan te pakken en op te lossen.

Zijn opzoekingen naar de juridische aard van de wet brachten hem tot een grondige studie van de begrippen « openbare orde » en « dwingend recht » en ten slotte tot de conclusie dat de burgerrechtelijke regeling van de verkoop en lening op afbetaling wel van dwingende aard is maar niet, op een paar artikels na, tot de openbare orde kan gerekend worden (n^{rs} 9 en volgende).

Zijn onderzoek naar de eigenlijke aard van het voorschot van 15 % (volgens artikel 5 wordt de verkoop op afbetaling niet voltrokken zolang er geen voorschot is betaald van tenminste 15 % van de constante koopprijs) bracht de auteur tot de conclusie dat men hier te doen heeft met een nieuwe toepassing van de theorie van het zakelijk contract. Theorie, die al werd zij ook in twijfel getrokken, door de auteur op een zeer overtuigende manier wordt voorgesteld.

Hieruit blijkt dat de auteur een behendig vergelijk wist tot stand te brengen tussen de noden van de praktijk en de wensen van de wetenschap. Men kan er zich dan ook aan verwachten dat zijn werk een ruime belangstelling zal verwekken niet alleen bij de rechtsbeoefenaars maar ook bij de mensen van de wetenschap.

J. Limpens.

BIBLIOGRAPHIE

J. Van Alsenoy. — De ongevallen op de weg van het werk. — Antwerpen, Uitgeverij, Ontwikkeling, 1958. — 112 p.

Het was een uiterst gelukkige gedachte van Mr. J. Van Alsenoy der Antwerpse Balie een monografie te wijden aan het vraagstuk van de ongevallen op de weg van het werk, dat sedert verschillende jaren de rechtspraak op het gebied der arbeidsongevallen heeft beziggehouden. Het loonde inderdaad ten eerste de moeite een synthetisch overzicht te geven van de reeds zeer uitgebreide rechtspraak op dit gebied.

De auteur geeft eerst een bondige historische schets van het vraagstuk en van de wetgevende oplossingen die er aan gegeven werden door de besluitwet van de secretarissen-generaal van 1941 en de besluitwet van 1945. In de zo omstreden betwisting of al de bepalingen van de wet van 1903 toepasselijk zijn op de besluitwet van 1945 toont Mr. Van Alsenoy aan, na het afwegen van de rechtspraak vóór en tegen, dat de besluitwet van 1945 wel degelijk een uitbreiding is van de wet op de arbeidsongevallen en dat zulks ook de zin is van de laatste rechtspraak van het Hof van Cassatie. Deze rechtpraak, wanneer het aankomt op de interpretatie van de normale weg naar het werk, verwerpt ook de enge wetsuitlegging.

Wat dient men te verstaan door de normale weg van het werk, zowel geografisch als chronologisch; welke zijn de risico's die zich gedurende dit traject kunnen voordoen; waar begint het begrip van normale weg van het werk, in verband met het verblijf van de arbeiders? Dit zijn alle vragen die de auteur

grondig onderzoekt aan de hand van een uitvoerige rechtspraak.

In een afzonderlijk hoofdstuk wordt de bijzondere toestand van de havenarbeiders onderzocht. Een ander wordt gewijd aan de toestand van de zetschippers.

Een kapittel over bewijs, bewijsmiddelen en procedure sluit het boekje af.

De studie van Mr. Van Alsenoy zal met gretigheid geraadpleegd worden door rechters en advocaten die dagelijks de hier behandelde problemen te onderzoeken hebben. Het geeft hun een betrouwbaar richtsnoer en zal hun het werk en de opzoekingen ten zeerste verlichten.

Vlaams Rechtsgenootschap te Leuven. — Jaarboek IV. — 958. 107 p.

Met bewonderenswaardige regelmaat verschijnen elk jaar de Jaarboeken van het Vlaams Rechtsgenootschap aan de Universiteit te Leuven, waarvan in de vorige jaren elk nummer voortreffelijke juridische studies bevatte. Het boek voor het jaar 1958 is zopas verschenen en de inhoud ervan doet niet onder voor deze van de vorige jaarboeken.

Eerst en vooral wordt er een uitstekend preadvies gepubliceerd van de Heer Louis Delvaux, rechter in het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal te Luxemburg, waarin hij het supranationaliteitsbegrip in het Verdrag van 18 april 1951 tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal toelicht. Prof. Van Goethem behandelt verschillende problemen in verband met de wet van 30 april 1958 op de rechten en plichten der echtgenoten. Van de hand van Prof. E. Lousse werd een bijdrage gepubliceerd over de « Programmatiek van de Brabantse Blijde Inkomst » en Dr. J. Anciaux bespreekt « De bescherming van de door ongevallen benadeelden volgens de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering der automobilisten ». De laatste bijdrage is van de hand van de Heer A. Prims en handelt over « Het Verdrag houdende oprichting van de Europese Economische Gemeenschap ».

Al deze studies staan op een zeer hoog peil en het nieuw verschenen Jaarboek 1958 strekt tot eer van het Vlaams Rechtsgenootschap te Leuven.

A. Cloquet. — La facture. — Brussel, Maison Ferd. Bruylant. - 1959. - 293 pp.

In 1954 publiceerde de Heer André Cloquet, referendaris van de Rechtbank van Koophandel te Sint-Niklaas in de Algemene Practische Rechtsverzameling een merkwaardige verhandeling over « De factuur ». Wij hebben toentertijd in het Rechtskundig Weekblad de bijzondere verdiensten van deze uitmuntende studie onderlijnd. Het was een braakliggend terrein dat door de Heer Cloquet was ontgonnen geworden en dit werk heeft zeer spoedig een klassieke betekenis gekregen.

Het was dan ook vanzelfsprekend dat voor de Franssprekende juristen in ons land een uitgave in de Franse taal zich opdroeg. Deze is thans verschenen en de studie van de Heer Cloquet zal nu over gans het land zijn weldoende invloed kunnen doen gelden.

De Franse uitgave stemt ongeveer volkomen overeen met de Nederlandse tekst van 1954, behalve dat wat de rechtspraak betreft het werk tot op de laatste dag is bijgewerkt geworden. Schrijver heeft ook de nieuwe wet van 31 maart 1958, die de wet van 25 oktober 1919 op de overdracht en de inpandgeving

van de factuur wijzigt, grondig in zijn boek behandeld.

Een mooi en nuttig werk van een klare geest en een hoogstaand jurist.

Actes du Troisième Congrès international de Défense sociale. — Publiés sous la direction de René Victor, Severin C. Versele et Willy Calewaert. — Antwerpen, De Vlijt, 1955.

Al draagt dit boek als jaar van uitgave 1955, werd het tengevolge van allerlei omstandigheden, slechts heel wat later in de handel gebracht, zodat het thans slechts beschikbaar is.

De beoefenaars van de strafrechtswetenschap zullen voorzeker zeggen « beter laat dan nooit », want het boek dat de handelingen bevat van het IIIe Internationaal Congres voor Sociaal Verweer, dat te Antwerpen plaats had in 1954, is voorzeker rijk aan inhoud.

De thema's, die gedurende dit congres behandeld werden, waren de observatie van de delinquenten, de indeling van het strafproces in twee fasen, de ene betreffende de schuldvraag en de andere betreffende de toe te passen maatregel en uiteindelijk de uitvoering van de sancties of maatregelen die dienden genomen en de middelen tot controle.

Door verschillende geleerden van internationale faam werden zeer belangrijke preadviezen voor dit congres uitgebracht, die in deze bundel worden gedrukt en die gevolgd worden door de belangrijke besprekingen die gedurende de congresdagen te Antwerpen plaats hadden.

Naast deze stof, die het eigenlijk voorwerp van het congresprogramma uitmaakte, wordt dan nog de samenvatting medegedeeld van een zeer groot aantal preadviezen en mededelingen die naast de centrale onderwerpen met het oog op het congres geschreven werden.

Van groot wetenschappelijk belang zijn de resoluties die op het congres werden gestemd alsmede deze van de vorige congressen die eveneens in het boek worden gedrukt.

Het werk bevat verder de redevoeringen, die uitgesproken werden op de openings- en de sluitingsvergaderingen en een hele reeks wetenswaardigheden in verband met dit belangrijk congres, dat voorzeker een mijlpaal geweest is in de actie van de Internationale Vereniging voor sociaal verweer.

Velen die belangstelling hebben voor de strafrechtswetenschap en die de gelegenheid niet hadden het congres bij te wonen zullen voorzeker wensen dit boek te bezitten.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen.

*Voordracht door Dr Ludo Rocher,
« Het Indisch recht op een keerpunt »*

De reeks voordrachten, ingericht door de Vlaamse Conferentie in het jaar 1958-'59, werd ingezet op Vrijdag, 14 november jl. in het lokaal van de K.M.B.A., Sint Niklaasplaats te Antwerpen.

De opkomst was bevredigend en na de aankomst van de Heer Stafhouder, stelde de Voorzitter, Mr W. van Nieuwerburgh, de spreker voor.

De Heer Ludo Rocher is Doctor in de rechten in de klassieke filologie, geaggregeerde van het hoger onderwijs en daarenboven vóórser van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek. Verder is hij gespecialiseerd in oude en moderne Indische talen en

in Indisch Recht. Hij is verbonden aan de Universiteit te Gent. Een jarenlang verblijf in Indië, waar hij de gelegenheid had Indische teksten uit te pluizen, was een waarborg te meer dat we iets van het beste gehalte zouden te horen krijgen.

De spreker begon met het toelichten van een passage uit de Grondwet van India, waarin bijzonder de nadruk wordt gelegd op de gelijkheid onder de burgers, ongeacht hun ras, stand, kaste, geloof of geboorteplaats. Geen enkel dezer onderscheiden mag voortaan nog ingeroepen worden om iemand b.v. de toegang tot een winkel, een openbare bron of wat ook te verbieden. De Grondwet legt dergelijke nadruk op het uitroeien van al deze verschillen, daar ze nog steeds vastgeankerd zijn in het sociale leven.

Deze Grondwet, evenals alle andere moderne wetten, zijn het werk van een kleine groep Indische intellectuelen, die een Europese vorming hebben genomen en als corollarium daarvan, tevens een westerse mentaliteit kregen.

Elk der ingevoerde «nieuwigheden» breekt met een eeuwenlange traditie en ontwricht a.h.w. de oeroude Indische maatschappelijke opvattingen.

De Heer Rocher opende een parenthesis en verklaarde op een glasheldere manier en gestaafd met duidelijke en concrete voorbeelden, hoe een orthodoxe Hindoe inderdaad meent te moeten leven volgens zijn «Dharma». Dit onvertaalbaar begrip dekt een geheel van morele, juridische en sociale normen, die moeten nageleefd worden. Wanneer een mens, een dier of zelfs een natuurverschijnsel a-dharma pleegt, richt het zichzelf ten gronde en wordt het kosmisch evenwicht verstoord.

Het Recht is dus in Indië geen afgescheiden wetenschap of geen afzonderlijk sociaal verschijnsel, zoals bij ons in hoge mate het geval is maar is verweven met allerlei andere normen. Daarbij komt nog dat de teksten, die het «dharma» bepalen, eeuwig, heilig en onveranderlijk worden geacht.

De voordrachtgever vond ook gelegenheid uit te weiden over de bronnen van het oude Indische Recht. Terloops belichtte hij ook de belangrijke rol die door de 18-eeuwse oriëntalisten, Sir William Jones en Colebrooke gespeeld werd bij het herontdekken, het vertalen en het bespreken van de oude teksten.

Achtereenvolgens behandelt de spreker de verschillende oplossingen die de Engelsen gevonden hadden om de geschillen tussen Indiërs en Britten, of tussen Indiërs onderling, op te lossen. Vergissingen en onvruchtbare pogingen bleven het koloniserend Imperium niet bespaard. Gemis aan taalkennis, omkoopbaarheid van de inlandse juristen die de rechtbanken moesten voorlichten, waren zovele struikelstenen voor de Britse magistraten.

Bij de bespreking van deze voordracht mag dit alles stilzwijgend voorbijgegaan worden, daar we nog gelegenheid zullen krijgen binnen afzienbare tijd de tekst van de spreekbeurt in het R.W. te lezen.

Er weze alleen nog gezegd dat India ten slotte resoluut de weg van de codificatie is ingeslagen; dit niet onder de vorm van één of meerdere wetboeken, maar wel door verschillende «Acts» die elk een beperkt gedeelte van het Recht behandelen, zoals trouwens in het Angelsaksische recht.

Door enkele treffende voorbeelden maakte de Heer Rocher duidelijk dat klaarblijkelijk de Indische mentaliteit, en zelfs de z.g. progressieve groep van de inheemse maatschappij, nog niet rijp is om al deze nieuwe wetten te aanvaarden en dat juist hierdoor de toepassing van dit nieuwe Recht, zoniet op tegenstand dan toch op een zekere lijdelijkheid stuit. En ondanks het feit dat de jonge generatie zich verrassend snel aanpast, zal er nog heel wat water door de

Ganges moeten lopen eer moeder Indië haar juridisch evenwicht gevonden heeft!

* * *

Een warm en langdurig applaus beloonde de spreker, die zijn toehoorders tot de laatste seconde had weten te boeien, mede door zijn heldere en didaktische wijze van uiteenzetting, waarin de anekdotische noot geenszins ontbrak.

De confraters stelden nog verscheidene vragen en zoals gebruikelijk, was de tussenkomst van onze ouderdomsdeken, Mr Wittemans, veruit de merkwaardigste.

Na een kort dankwoord van de Voorzitter werd de vergadering besloten. Wij danken nogmaals Dr Ludo Rocher voor deze prachtige aanvang van onze voordrachtenreeks.

A. van Gelder.

Conférence du Jeune Barreau d'Anvers.

Met grote luister had op Zaterdag, 15 november, de plechtige openingszitting plaats van de Conférence du Jeune Barreau d'Anvers. De bijeenkomst werd opgeleust door de aanwezigheid van Mr. Struye, voorzitter van de Senaat, Ministers Lilar en Merchiers, de Heer De Clerck, gouverneur der provincie, de Heer Eerste Voorzitter van het Hof van Beroep te Brussel, talrijke magistraten en hoogwaardigheidsbekleders en afgevaardigden van vreemde balies en zusterconferenties.

Mr. Goemans sprak een voortreffelijke rede uit om de aanwezigen te verwelkomen, waarin hij afweek van de gebruikelijke gesteriotypeerde zegswijze en op originele wijze de aanwezigen begroette.

De voorzitter gaf daarna het woord aan Mr. Jacqueline Grimard om haar rede uit te spreken over het onderwerp «Au coeur de la poésie. — Odilon-Jean Perier».

Met een groot enthousiasme behandelde spreekster het leven en het werk van deze zeer gewaardeerde Brusselse dichter, die ook in Frankrijk de roem van de Frans-Belgische literatuur in belangrijke mate heeft verhoogd. Spreekster vond diep treffende woorden en beelden om de waarde van het werk van de dichter in het licht te stellen en zijn schuchter en zo vroeg afgebroken leven te doen aanvoelen.

Het was een zeer hoogstaande en voortreffelijke uiteenzetting die voorgedragen werd met diep gevoel. De bijval die de spreekster oogstte was dan ook zeer aanzienlijk.

De Heer Stafhouder Ooms, die naar de traditie de kritiek op de rede moest uitspreken, vervulde deze plicht ten volle. Deze kritiek betrof echter niet de wijze waarop de spreekster haar onderwerp had behandeld, doch de keuze zelf van dit onderwerp dat de stafhouder niet belangrijk genoeg toescheen voor een plechtige openingsrede. De spreker gaf te kennen dat de moderne poëzie geenszins zijn instemming meedroeg en dat het werk van Odilon Jean Perier hem koud liet.

Aangaande deze kritiek waren de meningen van de aanwezigen natuurlijk zeer verdeeld en velen achtten dat aan het zo verfijnd, stemmig en diep werk van Perier onrecht werd aangedaan, terwijl weer anderen van mening waren dat de jurist die al te uitsluitend zijn geest laat deinen op het rythme van conclusies wel eens onwennig kan blijken in de sfeer waar klopt «het hart der poëzie».

Het bleek in elk geval een dankbaar onderwerp voor discussies en palabers en ook voor tafelspeeches op het banket, dat 's avonds plaats had in de prachtige zalen van het Huis Osterrieth.

MEDEDELINGEN

Verbond van het Vlaams overheidspersoneel

Het hier onderstaand schrijven werd verzonden door het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel aan de Heer Minister van Financiën in verband met de taal waarin de aangiften in de bedrijfsbelastingen werden opgesteld in de Brusselse agglomeratie.

Mijnheer de Minister,

Als antwoord op een parlementaire vraag werden voor de dienstjaren 1956 en 1957 het aantal aangiften in de bedrijfsbelasting bekend gemaakt, in de Brusselse agglomeratie ingediend in de Nederlandse en in de Franse taal. (Voor dienstjaar 1956 resp. 42.631 en 305.723, voor dienstjaar 1957 resp. 42.608 en 306.461). Het bekendmaken van die cijfers gaat in zekere pers gepaard met commentaar van aard om de belangen van het Vlaamse personeel te benadelen.

De vergelijking van het aantal Vlaamse personeelsleden aan het aantal Nederlandse aangiften in de Brusselse agglomeratie zet het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel er toe aan een paar zaken op punt te stellen.

Wat het personeel betreft :

Het staat vast dat alleen het personeel van de Franse taalrol niet voldoet aan de vereisten van de taalwetgeving in bestuurszaken, geformuleerd in art. 9 § 2 der wet van 28 juni 1932. (In de gemeenten van de Brusselse agglomeratie mag niemand een ambt uitoefenen waardoor hij in betrekking met het publiek gesteld wordt, zo hij niet beide landstalen kent) en in art. 1 van het K.B. van 25 april 1933 dat de ambtenaren en beambten aanduidt die wegens hun ambt omgang hebben met het publiek (voor de administratie der directie belastingen : ontvangers, controleurs, inspecteurs, directeurs, beambten van de loketdienst en in actieve dienst).

In strijd met deze wettelijke bepalingen zijn het merendeel van bedoelde ambtenaren, indien ze ingeschreven zijn op de Franse taalrol, niet bij machte hun publiek in het Nederlands te woord te staan en de taal van de onder hun bevel werkende ambtenaren en beambten te eerbiedigen.

Wat de aantallen aangiften betreft; ingediend in elk der beide landstalen :

Het is een feit dat die aantallen reeds beïnvloed worden door het gebrek aan taalcompetentie en de morele druk van de hiervóór vermelde ambtenaren.

Bovendien worden, in strijd met de taalwet, bij het verzenden van de in te vullen aangiften beide landstalen niet op gelijke voet behandeld : ofwel krijgt de zich in een nieuwe gemeente vestigende belastingsschuldige slechts één (Franse) aangifte toegestuurd, ofwel krijgt hij twee aangiften toegestuurd, de niet-geadresseerde Nederlandse aangifte in dat geval geschoven in de geadresseerde Franse. Doch in beide gevallen wordt hem slechts één herinneringskaart (in de Franse taal) toegezonden.

Wanneer de administratie de door de belastingsschuldige verkozen taal niet kent (bij gebrek aan vorige aangifte — zoals in de Brusselse agglomeratie begrijpelijk dikwijls het geval is) en bij aanslag van vreemdelingen, wordt de aangifte ambtshalve in het Frans opgemaakt.

Er dient op gewezen dat de door de meeste gemeentediensten aan de belastingkantoren overgemaakte repertoriumfiches, aan de hand van dewelke de aangiften worden geadresseerd, eveneens uitsluitend in de Franse taal zijn opgesteld (en dit ook

voor houders van een Nederlandse identiteitskaart), zonder vermelding van geboorteplaats, zodat in de vele twijfelachtige gevallen de administratie nooit over de minste aanduiding beschikt, ... met het bekende gevolg.

Tenslotte dient terzake de onverschillige (soms aanmoedigende) houding aangeklaagd door de administratie aangenomen tegenover de fiscale raadgevers die niet aarzelen het door de belastingsschuldige gegeven mandaat te misbruiken om hun eigen taal op te dringen bij het neerleggen van de aangiften, en zo de taal bepalen te gebruiken bij de verschillende administratieve maatregelen die op het neerleggen van de aangiften volgen.

Het is eigenlijk nog eerder verwonderlijk dat, niet-tegenstaande dit administratief taalimperialisme, zulk een betrekkelijk groot aantal belastingsschuldigen hun aangifte in de Nederlandse taal neerleggen.

Al deze opmerkingen gelden hoofdzakelijk de aangiften in de bedrijfsbelasting. Wat de aanslagen in andere belastingen betreft zijn de toestanden nog erger : zo worden voor de grondbelasting de aanslagen gevestigd, zonder voorafgaandelijk neerleggen van een aangifte, dus zonder dat de belastingsschuldige de minste (betrekkelijke) kans heeft gekregen de door hem verkozen taal kenbaar te maken, dus in de Franse taal.

Het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel verwacht, Mijnheer de Minister, dat U maatregelen zult treffen om aan deze wantoestanden een einde te stellen en vraagt in kennis gesteld te worden van de reeds overwogen maatregelen.

Voor V. V. O.

Dr. F. Bové, Algemeen Voorzitter.
P. De Cock, Bestuurslid.

TIJDSCHRIFTEN

Algemeen fiscaal tijdschrift 1958 - n° 2.

G. Leysen ; Geschiedenis der belastingen in onze gewesten.

De Gemeentekeure 1958 - n° 86.

Weddereregeling gemeentesecretarissen, gemeententontvangers, en politieofficiëren. — Weddereregeling gemeentepersoneel der lagere en middelbare graden — Weddereregeling secretarissen en ontvangers van de Commissies van openbare onderstand.

Nederlands Juristenblad 1958 - n° 39.

J. Veldstra : Het in Werking treden der Wetten. — De Rode-Verschoor. Hertrouwen van de overlevende echtgenoot der slachtoffers van vliegtuigrampen. — Van Zeggelen : Eigendomsverkrijging van bouwstoffen.

Journal des Tribunaux 1958 - n° 4211.

E. Reumont : La représentation des prévenus devant les juridictions pénales. — M. Taquet : Nouvelles dispositions en matière de sécurité sociale.

Journal des Tribunaux d'outre-mer 1958 - n° 101.

J. Sohier : Le problème de la rédaction des coutumes. Intérêt. Difficultés. Méthodes. Verstraete M. : L'immatriculation des femmes et les méthodes d'interprétation des lois. — J. De Merten : La carrière judiciaire au Congo.

Recueil Dalloz. 1958 - n° 37.

J. Rivero. Regard sur les institutions de la Ve République.